Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

ДЕЗАЧА ЦIЕЙНА—КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет — Арадуьлу 1923 шера дена

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхачу Советан а Министрийн Советан а орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 51 (2960). | Шинарин, 28 апрель, 1964 шу. | Мах 2 кеп.

Грозненски производствении управлене «Староюртовский» совхоза механизаторша лакхачу темпашца дIадоладелла кхашкара балхаш. ДIаюьш латт хьажкIаш, гидуаргаш, шекара свекла, кхин йола культураш а.

Цуа соьгIа гураха дIадийнача кIиrа самолеташца ядохимикаташ етт.

Сурта тIа: механизированни звено звеньевой М. Габорови сельшик У. Ахмедови.

В. Юнцевича сурт.

СУХАЛБЕ!

ГаргакхаьчаI дерригача халкъа юкъара цIей — 1-гIа Май. БIаьстан юкъера кхашкара белхаш толаме чакхдахар дукха тIа-тIа шерагIа социалистически ихь яржаш латт механизаторштен кхашкарча къахьегамхоштен юкъе.

БIаьсти тайна яьнна йоллашехь а республика колхозашен совхозашен 25 апрель тIаккхачалехьа дIайийнай 74 эзар гектар е бIаьстан юкъе ювча культураех 40 процент. Уж 7 эзар гектар дукхагIа я соахка цу хана бIаьстан юкъе дIайийнача культураел.

Кхоачашьнай горох дIаера план. Фабричии шекара свекла дIайийнай 9.6 эзар гектар е 82 процент, гидуарrаш — 12.1 эзар гектар е 80 процент.

Керттера ялата культура — хьажкIаш дIае лаьрхIараш 9.3 эзар гектар я.

Сунженски управлене боахамашка дIадийнад 69 процент баьца дааpaши 50 процент коартолаши, хIаьта уж дукха а дукхагIа да кхыча управленешка дIадийнарел.

Механизатораши кхашкара къахьегамхойи! Шекара свекла, гидуарrаш йизза дIайийна яхарца кхы тайпа культураш дIаера темпаш сихьярца накъа гIоргда вай 1 Мая цIейна.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Тхоай управленерча чоахамашта юкъе хьалхарчарца 355 гектара тIа горохи 755 гектара тIа шекара свеклан дIайийна даьнна тхо, якаш дуьш «Самашкинский» совхоза керттерча агронома Амхадов Сапара.

Цхьабакъда, уж культураш дIаерах мукъабоалац совхоза механизатораш. Цар хIанзачул тIехьагIа де дезараш кхы а дукхагIа, бехктокхамегIа балхаш да. Лоацпача хана дIайийна яккхе еза 1450 гектар ялатийнен 885 гектар силосан лаьрхIа хьажкIаш.

ТIаккха мишта лел из болх совхозе?

КхоалагIа отделени. ВIайхача малхо докъадаьд оахан. Кхай юкъе сеца латт квадратно-гнездовой хьасапе хьажкIаш дIаюв цхьа агрегат. Гонахьа лел механизатораш. Тракторни бригада стане болташа херхи ба вахa саг юкъа а вена каток тоаллиша болх дIаболабе йиш яц.

Болх дIаболабеннача ухх шин дийнахьа технически кхоачамбоцараш бахьан долаш 5 гектар гаргга мара хьажкIаш дIайийнаяц оаха, — йоах цу агрегата трактериста Огзаев Лаьчас.

Совхозерча квадратно-гнездовой хьасапе хьажкIаш дIаювча 18 агрегатех духхьал Хачароев Альмада цхьа агрегат мара яц дийнахьара норма кхоачашьеш. Цудухьа из болх дIаболабаьча шин-кхаь дийнаха совхозе дIайийнаяц 108 гектар мара. ХIаьта хIара агрегато шай дийнахьара норма кхоачашьеш хилча ерригача совхозе дешна дIае езар 135 гектар.

Кхы дIахо из болх ишта лелабе йиш яц. Ха зехьа ца йоаеш сухалбе беза хьажкIаш дIаювча.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ТАСС ХОАМ «Космос-29» орбита тIа

1964 шера 25 мае Советски Союзе шин аргIаина сигалъяхийтай «Космос-29» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаьй ТАСС-о 1962 шера 16 марта дIакхайкаьъча программага хьежжа космически аре дIахо талла ьынна лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник орбита тIа яьккхай ухх тайпара параметраш а йолаш: юкхьанца го боаккка ха 89.52 минут; Лаьттан тIехен тIаре эггара йоккахгIа йола гаьнал (апогеера) 309 километр; зIамагIа йола гаьнал (перигеера) — 204 километр; орбита экватора тIехен-гахьа лестара са—65 градуси 4 минути.

Iилман аппаратурал совнагIа спутника тIа я:

—19,996 мегагерца частотах болх беш йола радиопередатчик;

—орбита элементаш бокъонца йистара эша радиосистема;

—приборашен Iилман аппаратурон беча балхах дола хоамаш Лаьттан тIа Iочутергдола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаяь аппаратура боаррамагIа болх беш я.

Хоамаш гулдеш-лоархIаш йолча центро хьакхаьча хоамаш цхьалха доах.

ХЬАЖКIАШ ДИКАГIА ДIА МИШТА ЮВРГЬЯ

Нохч-ГIалгIайчен хьажкIаш делераш бIаьстан юкъе хIамаш дIае болабенна уж. Церна юкъе дукха да кубански новатора Первицкий Владимира дIадоладаь гIулакх хьалхьараш. Прогрессивни технологех хьажкIаш кхеара хилазза яр мел йоаьча хIаманца Iалашьъь а кхоаьтхьа этт механизированни звено. Механизатораш бокъонца лаьрхIа ба кулга къахьегам юкъе ца боаккхаш бIаьний дуьнкъри кхебе, ялат кхеларга дIабода яш дика лохбе, кхьабакъда, массане а ни оьшаш йола гоазалаш наьмнаш.

Кубански хьажкIаш делаеча Первицкий Владимира гIад е вакха дIалу шай башха-дика опыт. Уж леппошна «Советски Кубань» яхача газета тIа кепа теха дар керрача технологе енгузиасташта до девиц хьеханаш — хьажкIаш дикагIа дIа мишта юврrья аяха. Ер статья оаха юха а кепа тох вай республикерча хьажкIаш делерашта.

БоаррамагIа йоацаш йоалаш латт ухх шера бIаьсти. Цхьа йIовхал яттача, тIаккха цIаьхха шелал отт. Цхьабакъда, погода мел аьрдагIа яле а, хано шийна доагIар довкх. Кердача технологе доттагIашта эггара сагагIа йола ха хьатIакхоачаш латт — хьажкIаш дIаюв ха. Лаьтта дикагIа мишта кийчдергда, дикагIа хьажкIаш а дIа мишта ювргья, кхы тайпа сагатаIа дола балхаш а мишта дергда — цунна дагаэлда безам ба са къахьегамга гIоддарча сай новкъосташца.

Тха звеной механизаторашта бокъонца дагадоагIа, бIаьстан юкъе хьажкIаш дIаера балхаш сихденнача хана доадамбоацаш да але йиш йола хIамаш ца хилар. Долла хIама лоархIаме да укхаза. Гой, масала, хьалхара культиваци илехьа оахам шаьрду оаха. Из лоадама хIама дац аьна хеталу, хIаьта а из чIоагIа лоархIаме да. Нойкъа хет, цхьайолча звеношка из тоpкаа ца а деш, цудухьа кхаш шаьр ца деш а дисе, хьажкIаш дIаера чIоагIа новкъарле еш. ХIаьта из бахьан долаш — кIоаргалк тIийхигали цхьатарра доацаш фу дIадийча, цхьатарра тIаялаш хьажкIаш.

Оаха хIара бIаьсти тIоадел дIакъайлачуа тIехьагIа оахам шаьрду. Из хала болх бац. Трактора тIехьа кхолха нух тосс. Хьалхашкахьара шин нух геттара лаьттах чудода, хIаьта кхоалгIдар тIийххига дIадода. Из тайпа агрегат тIехьаьиначул тIехьагIа боал тийса харшаш дIа а дикъе кха шаьра хул. ДIахора балхаш деча хана цо йиш хулийт агрегат сихагIча скоростаца лелае, къаьстта а хьажкIаш дIаювчеи культиваци йоаккхачен хана.

Оалаш хецача, сухи баIе санна долча, оасаро кхаш сов хьалдихьача моттигашка юкхьанцара кIоарга культиваци е еза; е боал туйса улг доаца хьовнагIал боалла лущильник токхае еза, е массезардер санна дола боал туйса улг доаце нух токхаде деза. ХьалхагIа еш йола культиваци 12—14 сантиметр кIоарга, шолагIьяр — 7—8 сантиметр, е хьажкIа фу лаьттах дахечул 2—3 сантиметр тIийхигагIа е еза. Из чIоагIа лоархIам болеш да. ТоIадаьча оахама кIал дIадийна фу цхьатарра тIадова.

Лаьтта дика цамгалаккхаро йиш хулийт оалаш гаьна ухийташ дола оасар доходе а шерра-шерра тIаювлача баьцех кхаш дикагIа цIенде а. Цул соьгIа, оаха тIагIоллара кха шаьр а ду. Лаьттан тIера тIов йоккхий гаршаш йоацаш хул, хIаьта цунах дIахо оасар доходеш маккаш дахара аьттув дикагIа а хул. Цудухьа механизаторашa цIенкхаштта терко е еза хIамаш дIаделехьа кхашка культивацеш яра. Уж е еза массазарча вай культиваторашца цхьан ханна маккаш а доахаш. Эггара тIехьагIа еш йола обработка оходагIа е еза.

ХьажкIаш дIае сов хьалха тохалаш тха звено. Из оаха могаду кердача технологе доттагIашта а. БIаьсти шийла а ухх шера, цудухьа сабарде деза лаьтта дикка дIоахдалалца. Хьалха этта йIовхал дукхатIча хана тешаче яц. каст-каста шийла деноп ухаш кул цул тIехьагIа. Юха тIаенача шелало чIоагIа Iотккъам бу дIайийнача хIамашта. Шийлача температура хьалашка ниIсленна фу зардоа, дика тIадоалаш хилаш.

Цу тIа а кхашка сов дукха оасар тIадаларо дIайийнача хIамашта дIахо деш дола гIулакх кулгашца ца дича ца возлача кхоачаву.

Эггара дикагIа да дIайхе денош оттача а лаьтта дIоахденнача а хана хьажкIаш дIае йолаяр. Тха звене, масала, бокъонца йIовлаа отт массаза апрель бутт боеча хана. Цудухьа лаьрхIар оаха 25—26 апреле хьажкIаш дIае доладала. Цу хана, нагахьа санна шелал отте а, йIаьхлургьяц из, шелдала кхургдац лаьттан. Цу хенале оаха массаза а дика аьттув а болаш къовсам болабу оасарла.

ХIара звенона чIоагIа лоархIам болаш да дIадийна фу дукхагIа а цхьатарра а тIадалар. Цудухьа, фу массанахьа а цхьатарра дижийтарал совнагIа, фу дужача кIоаргала а терко е еза. ХIара механизаторо ха деза, хьажкIа оалаш кIоаргга лаьттах... хилар. Цудухьа фу 10—12 сантиметр кIоарга, вешта аьлча фу чIоагIача кIийлен тIарча лаьттах тIуьнача тIайга кхаччалца кIоарга дужардолаш нийсъе еза селлаш. Фу тIийхига доллар, къаьстта а лаьттан тIерча тIозно тIоадал сихха йоаеча хана, фу дизза а цхьатарра а тIа ца далара бахьан хила тарлу. Цул соьгIа, хьажкIа фийгаш лаьттах кIоаргагIа дахийтар цхьаькха бокха лоархIам болаш а да. Цо йиш хулийт паргIатта, зедерг ма дий аьнна кхера ца везаш, хьажкIаш тIаялалехьа маккаш дака.

Лакха хьувкъам боаккхарбоаче хьалех цаI да тIаьнна хьажкIаш боаррамагIа диста хулийтыга. Оаха оахош-м масала, хIара гектара тIа 40 эзар фийг хургболаш дIаюергья хьажкIаш. Квадратно-гнездовой хьасапе хьажкIаш дIаювча хана, вешта аьлча мутIарашта юкъера йовкъаш 70х70 сантиметр а йолаш, хIара бIена шишша фийг тоссаргба оаха, хIаьта пунктирни хьасапе юьш хилча — цхьацца фийг, вIаши юкъера йовкъаш 35 сантиметр а йолаш. Кулгашца нийлх ца еш кхеертье звеноша хьажкIаш. Цудухьа бокъонца шоай боаррамагIа хила деза хIара бIена дуьшаш дола фийгаш. Цхьайолча звеноша, хьажкIаш нийлха ца хилийтар дуьха, сов дукха тосс фу. Из нийса дац. Из цкъа хьажкIий хьувкъам дикка локху. Цхьан боаррамагIа фу дIалера фракцешка хьежжа харжа еза дисаш. Квадратни хьасапе хьажкIаш дIаювш хилча, хIара бIена шишша фийг бижа беза. Пунктирни хьасапе уж дIаювча хана—фу дуьш йолча аппарато хIара 35 сантиметр массаза йоал цхьацца фийг «тергбоалаш» нийсъе еза из. Шаькха а дIахайта безам ба са: хьажкIаш пунктирах дIае йиш яц оасарах цIена долча кхашка мара а гербицидаш йолаш ца хуле а.

Кхы цхьаькха хьехам а ба са. МТЗ-5 яхача тракторца квадратех хьажкIаш дIаювча хана хьалхара передача хилийта еза. Трактор сиха лелаеш хилча бIенаш вIаша гаьна хургда. Пунктирах фу дIадувча хана сихагIа лелае мегаргья трактор.

ХьажкIаш, ахьйола культураш а санна, удобренеш техача дика хул. Цудухьа царца дика тоаде деза лаьтта. Укх шера, дIаяхача шерашкарчул, дукха а дукхагIа удобренеш кхеьчай боадамашка. Дика пайда боал хьажкIаш дIаювча ханна гранулированни суперфосфат техача: хIара гектара тIа 80—100 килограмм а болаш.

ДIайийначул тIехьагIа хьажкIашта гIулакх дар — уж механизированни хьасапе кхеара доархIамегIара этан. ХьажкIаша дегI дахьача хана оасарца доаттабеча къовсаме керттерча гIулакхех цаI да хьажкIаш хьалтIеаллехьа маккаш дахар. Уж пхорагIа хаха деза хьажкIаш дIайийначул тIехьагIа шин-кхо дe даьннача гIолла. Из болх бу тIехьатайса юкъера маккаш а долаш йолча гусеничии тракторца. Из чIоагIа лоархIаме болх ба, массанахьа а ишта беш хила а беза из. ХьажкIаш тIаялалехьа маккаш нийса дахар геттара пайдала да шерра-шерра тIаэуала оасар из хьалтIахьайнача хана дохадара. Из дарца 75—85 процент гаргга оасар дIадоал.

Цхьабакъда, цунца чакхбоалац бац маккаш дахара лоархIам. Цо шаьрду хьажкIаш дIайийна тIаьийленнеа дола оахам, дохаду оахама тIагIоала лоацаленна чкъор, тIоадал кIезигагIа дIахьаьстийт. ДегIа дийлхачул тIехьагIа кхашка чкъор лоацаленнача хана е оасар тIадоладелча, хьажкIаш хьалтIайолалаларца маккаш дехха деза. Уж даьхача дикагIа да хьажкIаша шин-кхо лорд хийцача хана. ЧIоагIа лоралуш бе беза из болх. тIаьынача хьажкIашта цар зедергдоацаш: Маккаш доахача хана шортга лелае еза трактор — сахьата 3—4 километрал дукхагIа йоацаш. Маккаш дикагIа мишта даьхача бакъахьа да — плорагIа е дIоахалашка — агрономаша цхьана къоастаде деза механизатораша. Хьалхара культиваци еча хана эггара дикагIа да оасар доходу маккаш даьхача, хIана аьлча цар шоаш тоаккадаьча моттигашкара 70—85 процент хилла оасар дIадоахкх. Цу гIулакха тха звенос хьалхара культиваци ю ирача тIаьска хьисаперча лапкашца 10—12 сантиметр кIоарга. ДIахора культивацеш е еза 6—7 сантиметрга кхаччалца тIийх а еш.

Оасарца механически хьасапе къовсам доаттабарал совнагIа оаха химически средствашца а доаттабу из. Оаха, массаза а кхашка хIайийна хьажкIаш тIаьъча, 10—12 сантиметрга кхоачаш уж лаккъеннача хана, тох гербицидаш. Из болх беш хул тха шерра кха чулоацаш йола ОНГ-ВИМ яха опрыскиватель. Цистерна-смеситель чу ю оаха раствор, химикати хийн тракторо арегттача газашна кега а деш. 2.4Д яхача гербицидаа раствор хIара гектара тIа 1.2 килограмм тох. Культиваци яле шин-кхо дe хьалхагIа е еза химически обработка.

Тха звенос ишта хьажкIашта гуваеш а ду, подкормка а ю.

Юххера а кхы цхьаькха хьехам ба са кердача технологе доттагIашта бала: дерригa балхаш бокъонца шоай ханнахьа чакхдаха. ХIара ха мело дIайийнача хIамашта Iатта, хIаьта юххера а хьувкъама а Iатта. Кхашка балхаш деча хана хIара сахьата хам бе. Оаш хьийга`хьа гуравьа дизза юхаметттеоттадергда шоана дика хьийкъача хьажкIаша.

В. ПЕРВИЦКИЙ,

тракторашта юртбоахама машинаштен тохкамбеча Кубански Iилма-тохкама Института механизированни хьажкIаш делача звеной звеньевой, Социалистически Къахьегама Турпал.

Дика лел бIаьстан балхаш дукха ха йоацаш вIашагIъеллача Назарен управлене «Экажевский» совхоза Наьсар-Кертерча отделене. ДукхагIча хьакье коартолаш е цига дIаювраш. Цу гIулакха вIашагIъеллай 4 механизированни звено. ХIаране гIулакх деш да 100 гектар лаьтта. ХIанзале шийна тIачIоагIаьча участка тIа коартолаш дIайийна яьнай Оздоев Вийсолта керте латта звено.

ДIае коартолаш къоастача дика болх бу Аушева Аьсита, Чимурзиева Iайшета, кхыбар а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Аушева Аьсита Чимурзиева Iайшети сенака чу коартолаш тоссаш боахк.

Н. Пленкия сурт.

ПаргIатача Алжира президент— Советски мехка хьаша

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумон Советски правительствах бехарах 25 апреле доттагIлен визитаца Москве баьхкаб Алжирски Халкъа Демократически Республика президенти Министрийн Совета председатели, Алжира къаман кортамукъален Фронта парте генеральни секретарь вола Ахмед Бен Беллен кхыбола къоначa республика пачхьалкхен деятелаши.

Столицера итташ, эзараш къахьегамхой улицашка арабаьлар. Цар хIайка а дег тIара а моаршал хеттар социалистически ларда ш тIа керда вахар хьалдеш доаллача турпалерча алжирски халкъа вакилашка.

Алжирен Советски Союзен пачхьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме Ахмед Бен Белланех цунца наькъа арабаьннараштех накъа баха бар КПСС ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрийн Совета Председатель Н. С. Хрущев, новкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Б. Н. Пономарев, кхыбараш.

Накъа баьккараштта юкъе бар Советски Союзера Алжирски Халкъа Демократически Республика посольства сотрудникаш, СССР-е аккредитованни йолча дипломатически представительствашта керте латтараш, Москве деша багIа алжирски нагирхой, советскии доазол дехьарен журналисташ.

Веза хьаша вар бахьан долаш аэродроме Московски гарнизона бIуначарча бIухоех сийлен ха оттадар, доттагIал долча шин мехка пачхьалкхений гимнаш лекхар. 21 йоккха топ а кхоссаш къамий салют йар. Аэродроме хиннача, къахьегамхой дукхача викалаша бIайхача безамца тIаийцар кортамукъале езача алжирски халкъо бахкийтараш.

Новкъостaшца Н. С. Хрущевеи Ахмед Бен Беллаи къамаьлаш дир. Аэродромера горолагахьа, Кремле шийна ьынна къоастаьча резиденце вахар Алжирски Халкъа Демократически Республикана керте латтар.

Ахмед Бен Беллаца цхьана Москве кхаьчар Алжирски Халкъа Демократически Республикера СССР посол Н. М. Пегов, хIаьта иштта СССР-ера АНДР посол Мохаммед Бенахьья.

(ТАСС).

Майна накъа долхаш

ХЬИНАР ЛАЬГIДЕРГДАЦ

ШоллагIча квартала план кхоачашьяра хьинар кхо ца деш къахьегаш я тха коллектив. Сийлахь-воккха В. И. Ленин ваь 94 шу дизача ухх денощка къаьстта дика къахьийтад установка коллективо. Из ваьча ден сийна къахьегама дика совгIат кийчдир технологаша. Бедан арахецара бiь бетта план 16-ча апреле кхоачашйир, хIаьта сийрда продукташ арахецара план 13-ча апреле кхоачашьяьй оаха.

ЦхьоалагIча майна сийленца накъа кхара керда социалистически декхараш тIаийнад установка коллективо. Уж кхоачашдеча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторaш из. Золотарев Геннадий, Назаренко Иван, иштта кхыбараш.

С. ХАДЦИЕВ,

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 8 йолча установка начальник.

5-ча бетта чотах

Грозненски крекинг-завода установкай коллективашта юкъе шерра Мая сийна лаьржавча яхье белгалъяьннай нов. Ревунова кулгалду № 15—16 долча установка коллектив.

Цхьа минут ха зехьа ца боаш къахьегарах бiь бетта план 18-ча апреле кхоачашьяьй, ер бутт боалехьа пхелагIча бетта чотах бIаьш тоннаш продукции арахецаргья установка технологаша. Къахьегама дика толамаш дахарца белгалбаьнна ба технологаш В. Валуйский, Н. Редькин, машинист Г. Шахов, иштта кхыбараш.

Б. КОСТОЕВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

ЦхьоалагIча мая сийна лаьржача яхье дика къахьегама толамаш даьхад Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхаче завода коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча № 48-1 йолча установка коллективо. Мая сийна тIаийца социалистически декхараш 24 апреле кхоачаш а деш апрель бетта план 104 процент кхоачашьяьй цо. Планал совгIа бIаьш тоннаш доагор деннад.

С. ДАЦАЕВ,

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода инженер.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

ДIадахача шера даьча балхий итогаш а яь Ерригсоюзни социалистически яхье шоллагIа моттиг а луш ахчан преми енай «Карабулакнефта» НПУ мастера Бородацкий Иван Михайловича кулгалдеча коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча бурув деттарий бригадена.

ГрозНИИ конструкцех хьадаь одношарошечни осташ Нохч-ГIалгIай республике хинна а ца Iеш СССР-е а эггара хьалха балха юкъе дихьачарех я Ивана кулгалду смена. хIаьта цо бокха пайда а баьб. Коммунистически къахьегама болама хьалха латтарий Ерригсоюзни совещане дакъа доацаш хилар нов. Баранов, «Къахьегама доблесть» яха медаль а елар цунна.

Къахьегама темпаш кхы тIа а лакхъеш къахьегаш ба бурув деттараш.

Бригада сменаша шерра социалистически яхь а йоаржаь Мая сийна тIаийца декхараш дизза кхоачашдаьд. «Карабулакнефта» НПУ коллективашта юкъе эггара хьалха апрель бетта план кхоачашьяьй Бородацкий Ивана кулгалдеча бригадо. Цу хана дента май бетта чотах бурув тохаш я из.

А. БАКАЛЮК.

100 ЖИЙНА ТIЕХЬАРА—125 IАЬХАР

Доккхача къахьегама совгIатаца дакъа воагIа ЦхьоалагIча майна Грозненски производствении управленерча 1-ча Мая цIерахча колхоза жа Iу Мутаиров Юнас.

Цо хIара бIаь жийна тIехьа 110 Iаьхар кхебе аьнна тIаийца хинна декхар тIехкхоачашдаьд. Цун Iуданарча хIара бIаь устагIо 125 Iаьхар баьб.

Из хьоккхам лох ца беш дIахо йодача хана кхы а хьинарегIа къахьега лерхI аиь сагчувоагIаш йолча Мутаиров Юнаса бригадо.

М. ЗАКИРОВ.

РЕСПУБЛИКАНСКИ ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНЕРА

БЕРРИГА НИЗ — ТIАЙЦА

23 апреле Грозне хилар республика партийно-боахама актива собрани. «1964 шера 1-ча квартале промышленноста предприятеша, транспорто, гIишлошъеча баьча балхахи семилетка ялхлагIча шера тIайца социалистически декхараш кхоачашделарa Iалашдеpа областной парторганизаце декхарехи» доклад йир КПСС обкома секретара нов. **Априткина.**

Цо йоах, дерригача советски халкъаца цхьана шоай низ кхоце беш къа а хьег. вай мехка коммунизм хьалъеча шоашкара доагIа дакъа а лоац Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Республика партийни организаце, лакхлуш йола дукхача наьха инициатива хьал а лоацаш, беррига ший болх тIаберзабу парте XXII-ча съездои цун ЦК Пленумашен оттадаь декхараш практически кхоачашдара, боахама кхыча доакъой болхлой оарцагIбоах паччахьалкхен планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара, семилетка ханал хьалха кхоачашъяра.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеи боахама кулгалхойи организаторски болх лакхбаро дика лар ду. Цунна тешал ду семилетка пхе шера план кхоачашъяра итогаша. Цу хана чуххь валоаи промышленни продукци арахецилга вайцига 69 процент лакхденнад, цунца химически продукци 173 процент а луш. Республике шера юкъъера лаьрхIача ерригa а тIакхеташ йола промышленни продукция 11,1 процент хилар, хIаьта химически промышленносте — 22,4 процент. ДIадахача 5 шера республика промышленносте ерригa а лаьрхIача къахьегама овсарле 35 процент лакхъелар, мехкдаьтта доаккхача — 58, мехкдаьтта чакхдоаккхача — 47, химически 36 процент а луш.

Планах боагIачул промышленни продукцега дIабода мах лохбарах 5 шера 35 миллион совгIа сом кхоадьд. Иштта республика къахьегамхоша дерригача халкъа йоппилкана юкъе лаьца хьалда дола даиъа да.

ДIахо докладчика дувц республика промышленносто, транспорто, гIишлошъеча организацеша вIадахача шера баьча балхах. Ерригa республика хьайицача яловн промышленни продукци арахецара план ханал хьалха кхоачашйир. Мехкдаьттахоша ханал 15 ди хьалха шера йоагIа план кхоачаш а яь, дукха планал совгIа мехкдаьтта делар. Шу йистедоалача тIехьарча деношка опыт йола мастераш ин. Свинцов, Малецкий, Попов керте латтача бурув деттача болхлой коллективо Галюгаевски станице Советски Союзе эггара а кIоаргагIа бурув тохара йола бехктокхаме задани кхоачашйир, проектах доагIа 5500 метр кIоарга бурув а токаш.

Вовзаш волча мастера нов. Слесарева бригадо бурув техача № 641 йолча скважине кIедж етташ дола лакхерча мела мехкдаьтта даьккхар. Белгалдаккха доагIаш да из чIоаггIа мехкдаьтта доалла тIоа 70 шу хьалха эггара хьалхара мехкдаьтта гучадаьннача старопромысловски майдане гучабаьнна хилар.

Ерригa республика хьайицача семилетка йолалуш даькхачул 1963 шера мехкдаьтта 2,3-зза совгIен хIаьта газ 5,3-зза дукхагIа даькхад. 1965 шера планах лаккха доагIаш хинна мехкдаьтта семилетка диълагIча шера даькхха а баьина, Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша дIадахача 1963 шера 30 процент лакхдир мехкдаьтта доаккхилгa. Шоай декхараш кхоачашдир мехкдаьтта чакхдоахараша. Планал совгIа кIезига продукци арахийцац ейтача, кхачан промышленноста, кхыдолча доакъой болхлоша, транспортен буьзамен предприятей дукхача коллективаша шоаш тIайца декхараш кхоачашдаьд. Укх шера, йоах дIахо докладчико, Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективо дIайоладаь гIулакх хьал а лаьца, халкъа боахама дерригача доакъой къахьегамхоша шерра йоаржаьй семилетка ялхлагIча шера паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьара социалистически ягь, хьалда дола декхараш тIайцад. Ерригa республика хьайицача валовн продукции изделей кертера тайпаши дахара шера йоагIа план ханал хьалха, 25 декабрь тIаккхоачаш кхоачашъе лаьрхIад. Промышленни производства боарам тIакхетилга 1963 шера хинначул 9 процент лакхбе, къахьегама овсарле лакхъяреи продукцега дIабода мах лохбареи заданеш тIехкхоачашъе декхар тIайцад.

Мишта лелар гIулакхаш хьалхарча кварталe? Ерригa хьайицача валови продукци яккхара план тIехкхоачашъяьй. Къаьстта лоархIам болаш да промышленноста кертерча доакъошка эггара дукхагIа продукци тIаккхетар. Масала, мехкдаьтта доаккхача промышленносте 24, мехкдаьтта чакхдоахача — 11, химически — 12, машинаш ечеи металлах хIамаш ечеи 14 процент лакхъеннай продукци.

Республика гIишлошъераша укх шера хьалхарча квартале болх бе йолаялийтай Грозненски химически комбинатера спирт доаккхача шоллагIча аргIаи мошносташ, йолаялийта а вIаштIехьаьккха а дIаеннай Грозненски нефтемаслозаводера № 39-6 йола установка, болх бе йолаялийтай Наьсарерча «Электроинструмента» завода керттера корпус. Эксплуатаце дIаденнад 16 эзар квадратни метр нах чубаха цIенош.

Шерра яьржай Майна хьалхара яхь. Укх шера февраль беттехьа а йоккха къахьегама котало яьккхай «Грознефтеразведка» треста коллективо. Эльдарово яхача моттиге мастер нов. Москаленкос кулгалдеча бригадо бурув техача № 45 йолча скважине кIедж теха дика мехкдаьтта даьлар. Боккъаллар аьлча цу скважино хьайийлар Тийрка дукъанара мехкдаьтта доалла керда моттиг.

Цо нIаьхка а цIаьхка а тешал ду дукха ха йоацаш а тIехьа каста лакъаргйола мехкдаьтта район лаьрхIа хинна Нохч-ГIалгIайче мехкдаьттан газен йоккхий торонаш йолаш хилара.

Мехкдаьтта декараштa юкъе квартальни план кхоачашъярах эггара хьалха рапорт делар Старогрозненски бурув тохача контора бурув деттараша. Кварталах шоашта еннача программал совгIа 1000 метр бурув техар цар. Квартальни заданеш тIехкхоачашйир бурув деттача опыт йолча мастераша коммунистана ин. Слесарева, Олейникова, кхычар кулгалдеча хьалха латтача бригадаша.

Майна хьалхарча яхье дика толамаш а даьха, хьалхарча квартале производственни заданеш дикка тIехкхоачашъяьй «Октябрьнефта» НПУ мастера нов. Ананьева, «Малгобекнефта» НПУ мастерий ин. Марзиевен Томленовен бригадий эксплуатацеенникаша, производственно-товарни контора кхоалагIча участка нов. Мартиросов керте латтача коллективо, ЦРМЗ токара нов. Богашевен маляра нов. Мосиевен, химически комбината шоллагIча аргIан спирт доаккхача цеха къонача специалисто Владимир Чемоланова кулгалдеча смена химикаша, «Красный молот» яхача завода ин. Ильясовен Лахтиковен бригадий сталевараша, ГАРО завода слесара-сборщика нов. Габотаева, «Грозхимтреста» СМУ-9 ин. Димовен Чокаевен гIишлошъерий бригадаша, — «Грозпромстрой» треста СМУ-7 Кудрявцева, машиннаькъахоша ин. Пушкина, Абасова, Адуева, Грозненски консерви завода болхлочо нов. Шамсадовас, швейно-трикотажни объединене мотористкаша ин. Усмановас, Яценко, кхы дукхачар а. Уж беррига шоай низи, шоашта хоьри, беррига шоай творчески денали Даьхенна хьалхашкара шоай декхар кхоачашдара, семилетка ханал хьалха кхоачашъяра дIалуш бола вай маькаш ба. Цар мугIараш хIара денна дукхагIа хул. Къахьегамхой къахьегамен политически денал лакхдалар гуш да вай ханара дика болам шербаларца — коммунистически къахьегама коллективайн ударникийн цIи яккхара тIехьа лоаттаеча яхье. Республике цу болама юкъе дакъа лоацаш хIанз веррига а 106 эзар саг ва, 83 предприятий 4783 бригадей я.

Дукха ха йоацаш коммунистически къахьегама предприяте йоккха цIи елар машинаьккъа отделене хьалха латтача коллективана — Грозненски вагонни депона. ХIанз республике 7 предприяти я коммунистически къахьегама цIи йолаш. Из цIи лелаеш я 1770 бригада, цех, хIаьта 17 эзар гергга болхло, инженер, техник, гIулакхера саг коммунистически къахьегама ударник ва.

Дукха йола партийни комитеташ юкъхьанцарча парторганизацеша дукхагIа а хьалдагIа я Iомаен йоаржаен йолаенной къахьегама дикагIа йола методаш. Масала, шерра яьржай коммунистически къахьегама школаши дикагIа йолча опыта школаши. Духхьала города Грозне предприятешка болх беш я 350 гаргга иштта йола школа. цар чу шоай экономически, политически, Iилма-технически знанеш лакхъеш, къахьегама толашагIа йола приемаши методаши Iомаеш 10 эзар гаргга саг ва.

Экономически показателаш тоаяра эггара лоархIам болчарех цхьа никъ ба халкъа боахама дерригача доакъошка технически прогресс елга сихдар. Керда техникеи прогрессивни технологии юкъейоалаяро, къаьнара оборудовани дикагIа йолчеи лакхагIа овсарле йолаш болх бечеи оборудованеца хувцаро экономически эффективностьи къахьегама овсарлеи лакхъяра, затраташ лохъяра, продукци дикагIа а мах кIезигагIа дIаболаш я яккхара йоакъостал ду.

Из бакъхиларах тешавеш да е масалаш. Планах 20 доагIача метта 30 механизировании дIоагIа юкъедоаладарах духхьал дIадахача шера Нохч-ГIалгIайчен бурув тохача болхлоша 9,7 эзар сом балха алапи кходиь. ГрозНИИ специалистий группо яьча конструкцех даьча одношарошечни осташа чIоагIа боккха пайда белар; иштта долча 350 остаца промышленни тохкам беш болх бир «Старогрознефта», «Сунжанефта», «Малгобекнефта» мехкдаьтта управленей бурув деттача, «Грознефтеразведка» треста мехкдаьтта лехача майдашка. из бахьан долаш 83 эзар сом мах бола паччахьалкхен средстваш кхойир. Одношарошечни осташ серийни арахецаргда дукхача заводашка. дог даха доагIа касталашка бурув деттача болхлошка кхоачамхиллал уж дIаккхочаргхиларга.

ЗIамигьычен готтачен диаметрах долча осташца скважинаш яхаро 491 эзар сом пайда белар.

Керда техника, дикагIа йола технологи, процессашта еш йола механизаци автоматизаци тIатIа дукхагIа юкъейоалаю мехкдаьтта чакхдоаккхача, химически, машинашъеча, энергетически, ейгача, кхачан промышленносте, боахама кхыча доакъошка.

Цхьабакъда, йоах докладчика, вай яьхача рубежий лакхаленашкара дика бIаргагу вайна карагIдаьннар меттел, вайгара даьнна кхоачамбоацараши гIалаташи. Продукци дукхагIа яккхара эггара лоархIам болашагIа йола кхоачо я тIехьаюса предприятеш хьалха латтараштa тIехьакхеяр. Цхьабакъда, вай партийни органашта, цунца цхьана обкома промышленноста бюрона а. хIанз а мегадац цу кхоачамах бизза пайда эца. промышленноста ерригача предприятеша, транспорто, гIишлошъеча организацеша хаддамза паччахьалкхен плани шоай социалистически декхараши кхоачашдергдолаш хIама даьдац. ХIаьта тIехьаюсача предприятеша халкъа боахама доккха зе ду.

1963 шера план кхоачашъяннзар 26 предприяте. 1964 шера хьалхарча квартале кIезиг-дукха кIезигагIа хилар тIехьаюса предприятеш, бакъда хIаьта а хьалха санна дукха я уж — 18. ТIехьаюсарех я химкомбинат, Грозненски аьшкабетона конструкцей завод, электромеханически завод, мебельни дахчах хIамаш ечи объединене кертера предприяти, кхыяраш.

Паччахьалкхен план закон да, цхьаккха а юкъера ца йоаккхаш из кхоачашде декхарийла я предприятей, организацей, стройкай коллективаш. Цхьабакъда, план кхоачашъе еза фуннагIа даь а ца еш. лоархIам а беш, алхха цифраца, план кхоачашъяра процентаца а доацаш боалача пайдаца баьа итог кхетам болаш цхьан юсташ.

Промышленность цхьа дегIаз-хара эггара лоархIамера хьал да къахьегама овсарле хаддамза лакхъяр. Хьалхехьа а аьнача тайпара, ерригa а хьайицача республика промышленносто къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачашъю. Цхьабакъда, дIадахача шера 32-и укх шера хьалхарча квартале 21-и предприяте къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачашъяьнзар. Уж керттерча даькъе валови продукци арахецара планаш кхоачашъеш йоаца предприятеш а я - кха.

Докладчика белгалдоаккхачох, къахьегама овсарле лакхлуле юхаувз дукхача предприятешка хIанз а керда техникен, дикагIа йола технологи, механизаце а автоматизаце а средстваши мела юкъехувларо, болх вIаштIехьбоаккхача доккхий гIалаташ дувлийт, из бахьан долаш пайда хьаца боалаш ха йов, болх сеца а лаьттий, тIаккха чуйийя ритмични йоацаш продукци арахец.

КIезига моттигаш яц предприятей стройкай партийни а профсоюзни а организацеша къаьнача нормашка хьожаш формализм лелаеш. керда нормаш хьалхехьа а йийца а йийцний, болхлой собранешка чIоагIъяц. Нормашка юхахьожилга массаза а хилац къахьегама овсарлеи болхлой алапи лакхлулга Iалашдеш долча организационни гIулакхашца чIоагIдеш.

Парте горкомаша, райкомаша, промышленно-производствени парткомаша, облсовпрофа, профсоюзий обкомаша, юкъхьанцарча партийни профсоюзни организацеша вIалла а кхоачамболаш бац къахьегама толашагIа йола методаш, къахьегама овсарле лакхъяра, беча балха нормаш дукхагIа хилийтара тIехьа шоай йолча торонех пайда эцаш цхьацаболча болхлоша дIададаь дика гIулакхаш практически юкъедоаладара хьакъехьа беш бола организаторски болх.

Докладчико белгалдеччох, дукха йола партийни организацеш, районни, городской, зональни промышленни партийни организацеш, районни, городской, зональни промышленни партийни комитеташ хIанз а кIоаргга хьажац предприятей экономикага, йоагIаш йола йоаккхо яц экономически службай лоархIам а бехктокхам а лакхбара, коммунисташи беррига къахьегамхойи мела оарцагIбоах продукцега дIадодар лохдара экономически показателаш тоаяран тIехьа хIара денна, тIагIертта лоаттабеча къовсама. Цудухьа вайцига хIанз а дукха я продукцега дIадодар лохдара, макопленей планови заданеш кхоачаш ца еш, пайда ца боалаш йоккхий расходаш еш, паччахьалкхен средстваш йовеш йола предприятеш.

Промышленноста балха показателий дикала-волен дуккалец анализ а яь, докладчико цул тIехьагIа дувц капитальни гIирсаш хьалдара дешаш.

ГIишлошъераша укх шера хьалхарча квартале лоархIам бола дукха объекташ эксплуатаце дIаеннайоллашехь а, йоах докладчико, республике капитальни гIишлош хьалъелга дукхача шерашка кхоачамбоацаш лел.

1963 шера а санна, укх шера хьалхарча квартале средстваех пайда эцара а объекташ болх бе йолаялийтара а план йохаьй, цул совгIа гIишлошъяра-монтажни балхий боарам соахкарчул лох а бенаб, 83 процент мара а яц. 1963 шера дохадир Карабулакера газобензинови завод, нефтемаслозаводера парафинови цех, Аргуна поселкера дукха комбинат болх бе йолайолийтилга. Республика къахьегамхошка дIаца кхоачаш дисар 46 эзар квадратни метр хула нах чубаха цIенош.

Къилбаседа Кавказа экономически районе вай республика эггара тIехьаьа я капитальни гIишлош хьалъяра план кхоачашъеча. Капитальни гIишлош хьалъяра гIулакх иштта кхоачамбоацаш латтаро оарцагIъяла езача оттаю областной партийни организаци. Цудухьа укх деношка из дош дийцар парте обкома бюро заказчикаша, подрядни субподрядник организацеша, проектни институташа шерра дакъа а лоаццаш. Бюро балха юкъе дакъа лоацаш хилар Къилбаседа Кавказа совнархоза председатель нов. Иванови «Главсевкавстроя» начальник Царукяни.

Сенца дашха доагIа вай гIишлошъеча организацеша планаш кхоачаш ца елга? Эггара хьалха из да гIишлошъерий балха тIехь цIенхашттара кхоачамбоацараш хилар, гIишлошъеча моттигашка къахьегам дика вIаштIехьа ца баккхар, трестийн управленейн кулгалдеча болхлоша гIишлошъяра-монтажни балхашта кхоачамболлаш тIахьожам ца лоаттабар, гIишлошъераштa юкъера кхетама болх тесса битар, цар партийни организацеша балха юкъе мела дакъа лоацаш хилар. Керттерча подрядчикаштеи субподрядни организацештен юкъе лерттIа балха тIара гIулакхаца бола буьзам ца хилар, дукхача объекташта дIа-юха декъаш низаши средстваши йохаечарех цхьа бахьан да из. Дукхача стройкашка вIашагIтеха графикаш а балхаш вIаштIехьдахара проекташ а яц, хьалда йола диспетчерски служба оттаяьц. Балха цIиъ а кхоъ а смена вIашагIйолларах пайдане доаца хабараш дувц объекташка. Геттара во пайда эц гIишлошъеча машинехи механизмехи.

ЦIенхашттара гIулакх хьадеха деза заказчикашкара, проектировщикашкара, материально-техническ снабжене органашкара, гIишлошъераштa гIулакх деш йолча ерригача организацешкара. Уж ерригa организацеш гIишлошъерашца цхьана партенен халкъан хьалхашка бехктокхаме хила йоагIа капитальни гIишлош хьалъяра гIулакхаш иштта латташ хилара. Цхьабакъда, дукхача заказчикаша тIагIертта гIулакх даь шоай ханнахьа оборудовани лоаттаяро, лакхехьарча организацешка дIахайташ хиларах шоай гIулакх даьннарг лоархI цар дукхагIа хана.

ШоллагIча квартала плани хьалхарча квартале шоаш даьза дисари кхоачашдара, белгалдоаккх докладчико, хьалхарча квартале ийначул 60 процент дукхагIа пайда эца беза средстваех гIишлошъераша. Бе безар чIоаггIа болх ба, цуи толам балар тийша да кулгалхоша мадоаггIа, лерттIа, боккха бехктокхам хеташ гIулакх оттадарах. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша стройкашкара политико-кхетама болх лакхбара гIулакхаш оттаде деза, хIара коллектива хьалда долча декхарашца из болх буьза а буьзаш.

Дукха а дика-во а показателаш йола тIехьаюса предприятеш хилара тешал деш да эггара хьалха, парте горкомаша, райкомаша, промышленни парткомаша, предприятейи стройкайи юкъхьанцарча партийни организацеша хIанз а парте XXII-ча съездои КПСС ЦК Пленумашен дIадехарий боарамга кхоачаш организаторски болх лакх ца бар, предприятейи стройкайи балха тIехь дола кхоачамбоацараш цар дукхача моттигаш ка ловш хилар, дуацилга йоацаш паччахьалкхен планаш кхоачашъяра хьалхле лелаеча болхлой бола бехктокхам лакх ца бар. Цунца дувзаденна доклада тIа критика ю предприятейн стройкайн хьалхле лелаерий балха тIехь долча кхоачамбоацараштa.

Ше йистевоалаш докладчико дувц республика промышленноста, транспорта, гIишлошъеча беш болаш болх дIахо тоабар кертерча декхарех.

Из тешаш ва промышленноста предприятей. транспорта. стройкай коллективаша партийни организацей хьалхленца семилетка ялхлагIча шера шоаш тIайца социалистически декхараш кхоачашдара мел эша гIулакхаш дергхиларах, коммунизма материально-технически база хьалъеча юкъе шоашкара доагIа дакъа лоацаргхиларах.

* * *

Доклад йисте яьлча эггара хьалха дош лу Октябрьски райкома секретара н. **Давыдовна.**

Советски къахьегамхой бытовой хьал тоадара парте еча йоаккхоча жоп луш, йоах оратора, Октябрьски района предприятей коллективаш сийленца накъа яха кийчлуш а майски цIейна. Укх шера хьалхарча квартале валови продукци арахецара план 25 марта кхоачашъяьй, планал совгIа 284 эзар сома маьха продукци арахийцай, 38 процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Продукцега дIадодар лохдара чотах 12 эзар сом кхоадьд. Эггара хьалхарчарца кхоачашйир квартальни план Нохч-ГIалгIай химически завода коллективо, бурув деттача конторa, кхычар. Семилетка шерашка лаьрхIа тIайца декхараш укх шера 1 Мая кхоачашде лерхIаш ба района къахьегамхой.

Иштта толамаш даха вIаштIехьдоал тха партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, предприятешка итташ бIаьш производстве хьалха латтараш хьалкхебар бахьан долаш. Царна юкъе я в. Ерошенко бригада, оператор Юсупов, кхыбараш.

Хьалха латтача предприятеша болх дика бойи а йоах оратора, цхьайолча цехашеи предприятешеи кхоачашъяц шоай планаш. Масала, даьтта доаккхача заводе коллективо кхоачашъяьяц хьалхарча квартала план. Дикка хадонаш нийсденнай Грозерча станцe а депо а коллективашта. Иштта хьал нийсденнад бурув деттача а иштта кхычар а. Цу халонийн бахьани уж дIаяхара де дезараши дувц оратора. Ерригача предприятей болх тоабара, йоах цо, экономически болх елгагара тоабе лаьрхIад районни партийни организаце, юккъера лаьрхIача районо хьокхамаш декхарах кхоачам бе йиш яц, беза ерригача предприятей болх.

Укх деношка чIоаггIа хьайнар айденна болх беш ба районера мехкдаьттахой, химикаш, машинашъераш, шоай низ кхобец цар биъ бетта план ханал хьалха кхоачашъяра.

КПСС XXII съездо белгалдаьха исторически декхараш кхоачашдеш хьинаре къахьег тха промысла дукхача къамех латтача коллективо, йоах «Малгобекнефта» 3-ча промысла заведующе **Албогачиева,** даьхенна из итташ эзараш тоннаш планал совгIа даьккха мехкдаьтта делар.

1962 шерарчул дикка дукхагIа даьккхар промысла коллективо 1963 шера «Iаьржа дошуо», къахьегама овсарле 6 процент лакхйир. Мехкдаьтта тоннага дIабода мах 6,6 процент лохбеннаб, из бахьан долаш 129 эзар сом ахча кходаьд. 20 эзар сом пайда баьинаб цу шера чакхъаьхача рационализаторски мероприятех.

Эрсий, нохчий, гIалгIай, лезгинаш, хIирий, гуржий ба тха промысле болх беш. Царна массане а дагалаттар цаI да: семилетка ялхлагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяр, цунца коммунизма материально-технически база хьаеча хоадамболлаш дола дакъа лацар.

Дукха ба промысле дика къахьегамхой, къаьстта дика бу болх мехкдаьтта доаккхача оператораша Ахлуева, Кузнецова, Горшкова, дукхача кхыбараша.

Дика къахьег промысла коллективо укх шера а. Майна хьалхарча яхье инициатор хиллал ираз кхаьчад коллективага. Оаха дош деннад 4 бетта план 29 апреле кхоачашъе, планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьттеи бIаьш эзараш кубометраш гази яккха, къахьегама овсарле 1,4 процент лакхъе продукцега дIадодар лохдара чотах паччахьалкхена 7 эзар сома маьха рузкъа кходе, хIаьта иштта лаьттан кIалхарча ремонта план 112 процент кхоачашъе а хIара скважинага ремонт ца еш 150 денбус болх байта а.

1964 шера хьалхарча квартала план 101,9 процент кхоачашъяьй промысла, планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьттеи дукха гази яьккхай. Майна хьалхара декхараш тIаэцаш 112 процент кхоачашъе лаьрхIа лаьттан кIалхарча ремонта план хIанале 115 процент кхоачашъяьй, хIаьта ремонт ца еш скважинаша йоаккха ха 182 денага кхаьчай. 7,7 процент лохдаьд продукцега дIадодар. 20 апрель тIаккхоачаш кхоачашъяьй промысла коллективо планал совгIа мехкдаьтта даккхара тIайца декхараш а. ТIехьхоачашдаьд рузкъан кхомбара хьакъехьара майски декхараш, май тIаккхочаш даккха лаьрхIачул масеи эзар тони дукхагIа даьккхад планал совгIа дола мехкдаьтта, шиъ бIаьш эзар кубометр гаргга дукхагIа яьккхай газ.

Уж толамаш даьхад партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша организаторски идеологически болх тоабар а коллективо хьинаре къахьегар а бахьан долаш.

Промысла коллективо цIерах дош лу аз партийно-боахама актива собране дакъа лоацараштa семилетка ялхлагIча шера тIайца декхараш оахош толамца кхоачашдергхиларах, йоах оратора ше къамаьл даь воаллаш.

Трибуне тIа йоал ацетона бутилови завода мастер **Перепечаев.** КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш кхоачашъеш кхачан бедала меттал 70 процент свеклошекара производства отходаш дIаухийтилга вIаштIехьдаьккхад ацетонови завода коллективо, — йоах оратора. Цхьабакъда, шекара заводаша кхоачамхиллал отходаш ца телар бахьан долаш хьоарах пайда эца безаш хул тхо. 1964 шера хьалхарча квартала план 125,6 процент кхоачашъяьй тха завода коллективо, 96 эзар сома маьха бедал кхоьй, хIаьта цунах 127 эзар сома маьха продукци арахийцай.

Майна хьалхарча яхье юкъедолхаш оаха дош деннадар биъ бетта план 15 апреле кхоачашъе, из дош кхоачашдаьд коллективо ханал 6 ди хьалха, 9 апреле. ХIанз тхо май бетта чотах болх беш да.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьнад технологи дика тоаяри технологически процессаш нийса чакхъяккхари бахьан долаш.

Керда бедал — хьоара метта шекара заводий отходаш кхаерзае тхо доладеннача тIехьарча кхаь шера 1,5 процент дукхагIа дIаухар тха из. Шерра шера дикка продукци юсар тха ара ца хецаш. Бедал дукхагIа дIаухийташ а продукця ара ца хецаш а цу кхаь шера оахош даь зе меттаеттадеш да тхо хIанз. Цу декхарах кхоалагIа дакъа укх шера хьалхарча квартале дIатекхад оаха, хIаьта ер шу чакхдалалехьа дерригa дIатаккхал совгIа дикка экономика а ергья.

Иштта меттаеттаду коллективо растворителаш совгIа дIаухийташ даь зе а. Дикка кхаю оаха Iи. электроэнерги.

Тха завода коллектив коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яккхара хьовсам лоаттабеш я, хIаьта оаха тхоай декхараш толамца кхоачаш а дергда, йоах н. Перепечаевас.

Тха производстве отходех витамин B_{12} йоалла биостимулятор арахецаш йола опытно-экспериментальни установка я болх беш. Цхьаькха совгIат а кийчду оаха хьайбаш леладераштa: ер квартал чакхйоалаш доакъара прожжаш хьаю цех хьаелларгйа заводе. Из дIайолаелийта хьежа беза гIишлошъераш.

ДIахо оратора дувц снабжене отдела балхаца дувзаденнача шоай кхоачамбоацарех. Коллективо цIерах дех цо снабженцашкара уж кхоачамбоацараш дIададахар а завод мел эшачунца Iалашъяр а. Иштта дех н. Перепечаевас шоай поселок газаца а хьмча эшаращца а Iалашъяр.

Коллективо цIерах дош лу аз, йоах цо ше йистейоалаш, тIайца декхараш оахош толамца кхоачашдергхиларах.

«Красный молот» яхача завода директора нов. **Колесникова** белгалдаьккхар, заводо хьалхарча квартала план 101,9 процент кхоачашъяьй хилар, хIаьта къахьегама овсарле 100,5 процент, шинта соахкарчул 8,8 процент дукхагIа. Продукци хьаяккхарга дIабода мах 1,2 процент лохбаьб. Заводе кхоачашъю Новочеркасски паровозостроительни система. Из метод чIоагIа лоархIаме я. Цо торо хулийт производствана тIахьожам лоаттабе.

Бакъда, кхоачамбоацараш а да тха балла юкъе. Дукха моттигаш нийслу брак йолаш. Заводо кийчъю керттера продукци нефтеаппаратура я. КПСС ЦК декабрьски Пленум хинначул тIехьагIа металлаца дика Iалашъю завод. Из чIоагIа лоархIаме да. ХIанз дикагIа лел из болх.

Ала деза, апрельски план кхоачаш ца еш тхо дисара кхерам эттalга. Саратовски заводера хьаяхийта езаш йола подшипникаш хIанз а хьакхачанза я. Уж хьатайсай йоах. Аз дех машинаькъахошка уж подшипникаш сихагIа хьакхоачаргйола гIулакх вIаштIехьдаккхар.

Иштта хьакхачанза да зIенараш кийчъяра лоархIа дола метал а.

Нов. Колесникова белгалдаьккхар заводе болх беш 4 эзар совгIа саг волга. Бакъда, аьлар цо, уж чубаха тоъал цIенош дац. ХIанзалца хьа 225 эзар сом ахча хьахецар болхлой чубаха цIенош хьалдара, хIаьта укх шера хьожадьр 75 эзар сом мара дац. Из кIезига да. Аз дех нах чубаха цIенош хьалдара дукхагIа ахча хьожадар.

Къамаьл йистедоалаш нов. Колесникова аьлар. КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеша деган уроттадаь болча «Красный молот» завода болхлоша, беррига яна тIабаьийта къахьегаргда массаза а план кхоачашъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара, цахаддаш къахьегама овсарле лакхъяра, продукци хьайоаккхаш дIадодар лохдара.

(ДIахододар 3-ча оагIо тIа).

Республиканскн партийно-боахама актива собране дакъа лоацаш хиннараш. Аьрдехьара аьттехьа: Эльдарово-Орлинав яхача нефтеразведка бурув тохара мастер Н. Г. Москаленко, МагIалбикерча № 2 йолча бурув тохара контора партийни бюро секретарь С. Х. Гастемиров, № 1 йолча барзкъаш тегача фабрика мотористка Л. А. Банкнева, «Старогрознефта» эксплуатаце шоллагIча методий цеха оператор, СССР Лакхехьарча Совета депутат М. Магомадова, Гудермесски тепловози депо машинист А. М. Можин, № 2 йолча МагIалбикерча бурув тохара контора директор А. Ж. Кариаев, Наьсарерча «Электроинструмент» яхача завода обмотчица А. А. Касиева. Н. Татарова сурт.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА

(Йистедоалар. Долалур 2-ча оагӀо тӀа).

Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директора нов. Семеновас хоам бир активе дакъа лоацарашка, заводо хьалхарча квартале валови продукци арахецара план 101 процент кхоачашъяьй аьнна, къахьегама овсарле лакхъяьй 100,4 процент, продукци яккхарга дӀабода мах хьалхарча квартале 34 эзар сом лохбьаь. Химически промышленноста лаьрхӀа йола растворитель планал совгӀа эзараш тоннаш арахийцай, иштта даьтташ, парафин, кхы а.

Дукхача установкай, участкай, цехий коллективаша толамца кхоачашъеш латт семилетка план. Соахка август бетта 5 шера план кхоачиш я яь, цу хана дена семилетка 6 шера чотах къахьегаш я №№ 1, 2, 3 йола установкаш, иштта кхы а. Эггара дукхагӀа мехкдаьтта чакхдоахача № 4 йолча цехо а кхоачашйир пхе шера план 1963 шера 8 декабре. Ерригача заводо мехкдаьтта чакхдаккхара план кхоачашъяьй 1963 шера ноябрь бетта, хӀаьта валови продукци арахецара план декабрь бетта. Укх шера а тӀаийца декхараш толамца кхоачашду заводо установкаша. № 1—2 йолча установкаша ханал хьалха кхоачашдаьд 1 Май сийна тӀаийца декхараш, хӀаьта № 1 йолча установка, иштта парафинови цеха коллективаша бӀь бетта план кхоачашъяьй 20 апреле. Цу тайпара доккхий толамаш даьха коллективаш кхы дукха а я заводе. Дукхача коллективашта коммунистически къахьегама цӀердаш тийшай. Дукха ба заводе хьинаре къахьегаш бола кагирхой. Дика гӀулакхаш карагӀдийнад комсомольцашта. Дукха ба болх бешшехьа дешаш бола кагирхой. 116 саг вагӀа институташка, 67 саг техникумашка, 87 саг болх беча кагирхой школашка. Дика латт заводе реконструкци яра болх.

Бакъда, тха балха юкъе дукха кхоачамбоацараш а нийслу. Къаьтта дуаца дезаш да уттаеча планах. Тхона хьателаш йола планаш нийса вӀашттӀехьъяьха хилац. Ассортимент торкал а еш уттае эза уж. Иштта вӀашттӀехьдаккха деза хьайола продукци яккхарен дӀахьарен план уттаелга а.

Геттара новкъарле ю тхона хьаккхухьаш йола бедал дика ца хиларо. Техкача гучадаьлар тхога хьадайтача грозненски мехкдаьттах 1,2, Сунженскин МагӀалбикерчен мехкдаьттах 2,8, хӀаьта Карабулакерчох 3,6 процент гӀа йоалхилга. Цу гӀулакхо установкай мощность чӀоагӀа лохйир. Цу тайпара кхоачамбоацараш хилийта йиш яц. Оаха дех из гӀулакх къоастидар.

Нов. Семеновас дош делар завода коллективо 1964 шера план толамца кхоачашъергья, аьнна.

Сийлен декхараш латт республика гӀишлонхошта хьалхашка. Уж толамца кхоачашдара чуйнӀна къахьегаш ба уж хӀанз. Хьалха латтачарех я СМУ-6 яха гӀишлоний управлени. Укх шера хьалхарча квартала план 102,6 процент кхоачашйир управлене коллективо, продукци хьаиккарга дӀадодар 3,6 процент лоддир. Хьалхарча квартале рационализаторски предложенеш балха юкъелхьар бакьаи долаш 20 эзар сом пайда баьлар. Планах лийрвӀачул дукхагӀа хул из.

Уж толамаш дийцар СМУ-6 яхача гӀишлоний управлене парткбюро секретара нов. Касумова. Цхьабакъда, аьлар цо дӀахо, гӀишлоний союза обкома а «Грозхимзаводы» объединене а решени аь йоллашеньа, хӀанад хай, облсовпрофо ачхан кхоалагӀа преми мара хьожаьяц тхона. Цхьан шера ах шеран капиталовложенеех йола паччахьалккхен план толамца кхоачашъяьй управлене коллективо. ТӀаккха нийса дий цунна кхоалагӀа преми илар. Иштта белгалдеккха деза, облсовпрофа вичалаш управлене болхлой болча геттара кӀезига хулга. Из йоккха ледарло я. ДикагӀа доьза деза гӀишлонхой вахар.

Укх тӀеххьарча хана партийни бюрос дукха гӀулакхаш вӀашттӀехьдаьхад болх тоабара. Кастаста ю оаха дикагӀбарий опыт дӀайовзийташ йола занятеш. Цу тайпара занятеш хилар 7 апреле. Цига йийцар дикагӀа болча мастерий балха опыт. Болх беш я бригадирий, лекторий школаш.

Тха коллективо ЦхьоалагӀча май сийна социалистически декхараш тӀаийцадар бӀь бетта план 28 апреле кхоачашъе, технологически установка дика хьалъйдӀаяла, иштта нефтемаслозаводо 40-гӀа установка, «Дружба» яхача пионерлагерера 5 цӀа хьалдаьккха. Дизза кхоачашдергдь уж декхараш. Яьржача социалистически яхье хьалхарча мугӀарашка латт коммунисташ. ЛоархӀамегӀа йолча участкашка хьалхьа лелаеш а ба коммунисташ. ТайнаТайпарча къамех йола тха коллектива цхьа барт болаш хьалхаяла къахьегаш я.

Нов. Касумова тешалдир СМУ-6 яхача управлена гӀишлонхоша шоашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдерг хилара.

Трибуна тӀа воал мехкдаьттан химически промышленноста союза обкома председатель нов. Зубков. Цо дийцар паччахьалкхен планаш кхоачашъяра, къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци дикагӀа хилийтара, керда тороаш гучаяхара яьржача социалистически яхье мехкдаьттан химен предприятешкарча къахьегамхоша доахача толамех.

Мехкдаьттан химен предприятешка шерра баьржаб коммунистически къахьегам бахьан лоаттабу къовсам. ХӀана коммунистически къахьегама цӀи яккхара къовсам лоаттабеш 94 предприятии организацин, 229 цехи смени, 1500 совгӀа бригадеи я. Из сийлен цӀи еннай 600 бригадана, 53 цеха, хӀаьта коммунистически къахьегама ударник яха цӀи еннай 5 эзар болхлочоа. «Грознефтез» «Грознефтехимзаводийн» предприятешка, установкашка, бригадашка болх беш я дикагӀа йолча опыта школаш. Цхьайолча йоккхийча предприятешка вӀаштӀехьдаьккхад укх тайпара гӀулакх: хӀара балха ден итогаш радиопа дӀакхайкаю. Профорганизацеша берриге низ тӀабахийта къахьег производственни планаш тӀеххоачашъяра къахьегамхой оарцагӀбоахаш.

ДӀахо оратора белгалдаьккхар мехкдаьттан химически промышленноста предприятей коллективаша укх шера лаьха толамаш. Уж дог гӀоздолхаш да. Цхьабакъда, аьлар нов. Зубкова, КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеша дӀадехачунга хьежача, дукха кхоачамбоацараш да профсоюзни организацей балха юкъе. Предприятешкарча завкомаша массаза тӀахьожам лоаттабац, хӀаьта новкъостал а дац проекти моцносташ, керда технологически процессаш сихагӀа болх бе йоалайтара. ЦхьоалагӀча квартала план кхоачашъянзар химикаша. ДӀадахача шера 100 эзар йир бурув деттараша. Нийсделар укх тайпара эхь дола гӀулакхеш а. Социалистически яха условеш кхоачалнӀа ярах, къахьегама дисциплина телхаярах, социалистически рукъа лекхадеш моттигаш нийсъалар бахьан долаш сийлен доска тӀара Ӏольхар коммунистически къахьегама цӀи делаю цхьайола коллективаш. Царех я ЦРМЗ. Цига цӀенхиштта болх тоабе беза.

Дукха новкъарлеш нийсъелар бераш пионерски лагерашка лохийташ. Из болх тоабара новкъостал еш.

Предприятеи организацейи администраце лерттӀа кхоачашлац болхлой доагорца Ӏалашбара шоай декхар. Дукхача моттигашка лерттӀа къовсам лоаттабац къахьегамхой уназцӀено лорара.

Нов. Зубкова тешалдир хьалхашка латта декхар кхоачашдара профсоюзни организацеша де мел дезар дергхилара.

Вай мехка коммунизм хьалъяра программа кхачашъеча хьинаре дакъа ловцаш я тха коллектив, аьлар Гудермесски локомотиви депо машиниста нов. Можина. Цо чӀоагӀа дийцар машиналькъахой толамаш. Нов. Можина белгалдаьккхар, производстваца цхьана керда саг дегӀа воагӀаш а хилар. Дукха ба, аьлар цо, цу тайпара нах тха коллективана юкъе. Уж ба слесараш нк. Сергеев, Макаров, Хайко, Старчех, машиниста гӀонча нов. Гресь, иштта кхы дукха а. Цар массане а тӀеххоачашъю производственни заданеш, коммунистически хьисапе къахьег.

КПСС ЦК июньски Пленумо къаьстта белгалдаьккхар коммунистически къахьегама болам шергӀа боаржабе, коммунизм хьалъярий моральни кодекса принципаш шерра вахара юкъекхахьа эзаш хилар. Коммунистически къахьегама сийлен цӀи яккхара къовсаме ьынай тха ерригга коллектив. Боккха лоархӀам болаш да социалистически яхьана кхетамца кулгалдар. Цу балха цахаддаш терко ю тха депо. Геттара чӀоагӀа пайда боалаш дола гӀулакх дӀадоладаьа машиналькъахоша. Мехкдаьтта продукташ дӀаккхалъара яхье баьннаб уж Каспийски флота морякашца. Дукха ба йовцаш морякаша яйтар тхона шоай къахьегама вахта гӀулакхаш дуаца йола фотоальбом. Цу доттагӀлено новкъостал ду яхье баьнарий хьинар совдаккхара.

ДӀахо оратора дийцар укх шера депо коллективо доахача толамех. Депо машинисташа чӀоагӀа къахьег ха кхоара, 101,1 процент кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план, йизза кхоачашъю межремонтни программа. Укх шера лоархӀаме 55 рационализаторски предложени еннай машиналькъахоша, хӀаьта царех 26 балха юкъе а йихьай. 373 эзар тонни мух дӀабихьаб планал совгӀа.

Гудермесски машиналькъахошта 32 квартира йола ши цӀа хьалде лаьрхӀадар. Бакъда, уж хьалдоладе бокъо ялизар городской канализаци е средствашь яц аьнне. Оаха дех цу гӀулакха новкъостал дар.

Къамаьл йистедоалаш оратора аьлар, Гудермеса локомотиви депо коллективо вай республике эггара хьалха инициатива дӀайолайир 1963 шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистическа яхь йоаржае, хӀаьта цу яхье хьалха латтарах ЦӀе байракх в яьккхар. ЦӀе байракх дӀа ца яла бӀубенна да тха 1964 шера а.

Гудермесска локомотиви депо коллективо берриге низ тӀабахийта къахьегарга семилетка пхьалгӀа шера план сийленца кхоачашъяра.

Швейно-трикотажни объединене участка болхлочо нов. Миназовас дийцар объединене специализаци ярах мел боккха пайда баьлар. Дукха къахьийтар из болх вӀаштӀехьбаккхара. Контролераша семинараш йир, къаьна машинаш кердачарца хийцар, халача балхашта механизаци йир. Цу гӀулакхаша, аьлар ораторо, йиш хилийтар хьалхарча квартала план кхоачашъе, планах лаьрхӀачул совгӀа балха юкъе бӀрзкъий керда моделаш яхьа.

Бакъда, балха юкъе дукха кхоачамбоацараш а да. Къахьогамхоша дӀадех барзкъаш хоза даь хиларал совгӀа, уж хозача кӀадаех даь хилар а. Тха уж хьашташ цкъаза кхоачашде йиш хилац «Ростекстильторго» хозача кӀадашца тхо Ӏалаш ца дар бахьан долаш.

Къахьегамхой хьашташ кӀоаргга Ӏомадац мах беш йолча организацеша. Из хьагойт тхона цаптелача заказаша. Вай города мах беча организацей болхлой геттара кӀезига хул швейни предприятешка, вай фабрикаш арахецача кердачунга хьежац, цудухьа кӀезига хул тичашка кердача моделех кийчдаь баракъаш.

Шийн къамаьл йистедоалаш нов. Миназовас белгалдаьккхар, болхлой материальни безам совбаккхар ӀалашӀамате чӀоагӀа лоархӀаме долга. Къахьегама овсарле лакхъяра, экономически хьоккамаш тоадара боккхача лоархӀаме гӀулакх да премиально-прогрессивни алапи телар. Из гӀулакх цхьанни фабрика вӀаштӀехьдаьккхадац.

Ерригга тороаш оарцагӀьяха эза болх тоабара.

1963 шу чакхдоалаш 26 предприяти яр республике валови продукци арахецара план кхоачаш ца еш, укх шера 1 квартале 18 мара яц, — йоах республика паччахьалкхен плана председатела Е. Брыксина. Моттигерча промышленноста 5 предприяте кхоачашъянзар соахка план, укх шера хьалхарча квартале шиъ мара йисаяц план кхоачаш ца еш. Нагахь сенна кулгалхоша цу деша йоакко яьяларе цхьаккха предприяти а хургьяцар план кхоачаш ца еш.

План кхоачашйича а довлаш дац гӀулакх. Геттара во да оттаьча ассортиментага хьежжа из кхоачаш ца яр. Планах белгалдаьча 48 тайпа товарех 18 тайпа мара кхоачашъяьяц план. Плодоовощекомбинато, комсий чхьагӀар диккхара, бытови гӀулакхаш дара, кхы дукха изделеш арахецара план кхоачашъяьяц. Из во да.

ЛертӀа дац боагӀачарел дукхагӀа болхлойи гӀулакхера нахи лелабар а. Укх шера хьалхарча квартале 52 саг сов хиниб моттигерча промышленноста предприятешка.

Тоъал предприятеш я вай рентабельни йоацаш. Филиалаш хинна предприятеш ханал хьалха хозрасчетни яр бахьан долаш да из. Из даьд районаша дехарах. Царна новкъостал де деза.

ТӀеххьарча хана чӀоагӀа теовкам тӀабохийт Министрий Совето бахача наха бытови гӀулакхаш дара. Из лоархӀаме дош да: Цо цкъа-дале, кассе дукхагӀа ахча чудахь, из чӀоагӀа лоархӀаме да наха ханнахьа алапи далара, шозлагӀа-дале, уж гӀулакхаш наха чӀоагӀа эшаш да.

Цхьабакъда, бахача наха эша гӀулакхаш дара дикка тӀехьаюс вай республика. Из гӀулакх тоаде деза.

Наха бытови гӀулакхаш деш 725 предприяти я хӀанз республике. Цу тайпара йола 14 керда предприяти хьайийлай укх шера 1 квартале. Дукха ха йовцаш хьайийлай Грозне химически чистка фабрика, цо городе бахача цара меттел юрташка бахача наха а дергда эша гӀулакхаш. Цхьабакъда, кулгалхой бехка ле йиш йолчун ах мара дац цо кӀанз, из болх тоабе безар.

Дикача гӀулакхий бюро йоллай дукха ха йоацаш. Бакъда из болга ховш нах кӀезига ба хӀанз а. Цо бюро наьха квартирашка цӀено лоаттаю, эшача цаьни, чулело саг лох, поезда, театре, кино билет эц, вузе деша наха кийчлуча репетитор лох, кхыдараш ду. Цу бюро болх дикка тоабе беза.

Цхьаьха а лоархӀамера дош гӀоттаде безам ба са, йоах Брыксина. Из а бахача наха эша товараш хьадара дош. ТӀеххьарча хана уж товараш хьадеш йола цхьайола йоккха предприятеш совнархозо дӀаенний. 1964—1965 шерашта йола план оттаеш пар директораша аьннадар уйла а нь бахача наха эша товараш хьаделга плана юкъедахьа хьожаргда тхо, аьнна. Цхьабакъда дукхагӀ йолча предприятеша из даьлац. Из нийса дац. Цу предприятей кулгалхошта ха деза бахача наха эша товараш хьаде лезаш долга а данза дарг ца хилар а.

Къамаьл даь воалаш йоах оратора, план а тӀаийца социалистически декхараш а кхоачашде торо я вай промышленноста, де дезар да вай дерригаш а цу гӀулакха оарцагӀдалар.

Активе дакъа лаьцарашка Грозненски нефтеразведчикий цӀерагӀа дӀайха моаршал делар бурови мастера ков. Москаленкос. Аз дуцаргда, аьлар цо, кӀоарга бурув детташ болча тхоай мехкдаьтта лехарий цхьацадола толамаш. Тхо хӀанз Эльдарове бурув тохаш да. Из болх дика Ӏомабаьб оаха. ДӀадахача шера оаха илан тӀеххоачашйир — 11945 метр бурув техар, цунах 103 процент хул. Укх шера февраль бетта, КПСС ЦК февральски Пленум болх беш йолча хана, дика толам баьккхар тха бурув деттараша. Гучаьккхар мехкдаьтта доалла ши моттиг — 3873 метр бурув техар Орликни яхача моттиге, хӀаьта № 45 йола скважни оттайир Эльдарове. Белгалдаккха деза цига тха коллективо чӀоагӀа къахьийгалга, вешта из боккха толам а ба. Цхьабакъда, ерригача торонех пайда эца вӀаштӀехьдалнзар тха цхьадола кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш. Тха бригадаша цхьа бутт баьккхар сайца латташ 6 дюймови колонна йоацаш. ТӀаккха цул тӀехьагӀа 3 бутт баьккхар бурильни инструментага хьежаш. Цу тайпарча кхоачамбоацараша чӀоагӀа новкъарле ю. Новкъостал эш тхона цу гӀулакка.

Тха бригада коллектив бӀубенна я дӀахо керда толамаш дахара. Бригадана коммунистически къахьегама сийлен цӀи еннай. ХӀанз № 504 йола буровая оттаеш да тхо. Бакъда, хӀанззехьа а кхоачамбоацараш нийслу. Механизмаш ца хилар бахьан долаш сайца латта дезаш хул.

Тоъал квартираш ца хилар бахьан долаш кадраш хувцалу. Соахка цхьаккха квартира ялинзар «Грознефтеразведка» треста бурув деттарашта, хӀаьта укх шера нах чубаха цӀенош хьалде ахча а хьожадаьдац. Цу гӀулакхага хьажа а, хӀаьта из кхоачашде а деза.

Бурув деттараша сийленца кхоачашдергда шоаш тӀаийца социалистически декхараш.

Дош лу «Грознефтехимзаводы» керттерча инженера И. Серовна.

Семилетка пхьалгӀа шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхье баьннача республика мехкдаьтта чакхдоаккхарашеч химикашеи цхьадола толамаш даьхад, йоах оратора. Валови продукци арахецара план 102,7 процент кхоачашъяьй, продукцега дӀадодар лохдарах планал совгӀа 1 млн. 870 эзарн сом кходаьд. ДӀадахача шерашц нийсайча 11,1 процент лакъбенаб продукце боарам. Дика болх баьб укх шера нефтемасло заводо. Кердача бедалах продукци е эзаш хиннача цу завода коллективана хьалхашка йоккха калонаш эттайр соахка. Уж халонаш эша а-иь план тӀехкхоачашъяьй цо 1 квартале. Дикка толамаш даьхад ацетонови завода коллективо, химически заводо.

Майна хьалхарча яхьа юкъейолаш ше тӀаийца декхараш 20 тонни кхоачашдаьд химически завода коллективо. Из вӀаштӀехьдаьннад завода болхлоша, инженерно-техническа болхлоша оттаьь лоархӀамера организационно-техническа мероприятеш чакхъяхарах.

Цхьабакъда, йоах И. Серова дӀахо, доккхий кхоачамбоацараш а да тха. Духхьал цхьа химзавод мара яц «Грознефтезаводы» яхача объединене укх шера 1 квартале план кхоачаш ца еш. ГӀишлошъераша шоаллагӀча эргӀан болхаш ханнахьа дань ца дохар дар цун цхьа бахьан. Керттера бахьан дар завода кулгалхоша спирт даккхара гӀулакха бокъонца уйла тӀа ца яхийтар. ШоллагӀча квартале завода коллектива а «Грознефтехимзаводы» яхача объединене кулгалхошта а хьалхашка латта декхар да бокъонца болх тоабар, коллектива къахьегам вӀаштӀехьбаккхар.

Мехкдаьтта чакхдоаккхилга шердара хьакъехьара декхараш кхоачашдара мел эшар долаш да тхо, республика мехкдаьттахоша шортта бедал лу тхона. Цхьабакъда, мехкдаьтта бедала кхоачам бац, тхога хӀанз а хьахьачияц газ, бензин яхар санна йола лоархӀаме бедал.

Оаха дезар ду мехкдаьттахошкарен газовикашкарен Карабулака газобензина деша дукхагӀа теркам тӀабахийтар. Мехкдаьтта чакхдоахача предприятей коллективаша шоай йиа кхобергбац 1964 шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

Промышленносте, транспорте, гӀишлошъеча, колхозийн совхозийн кхашка къахьегаш болча наьха хьалхарча мугӀарашка ба комсомольцаш, 50 эзар зӀамигасаги йоӀя, — йоах ВЛКСМ обкома секретара Малагова ше къамаьл де воалуш.

1964 шера 1 квартале комсомольцаша баь болх хьахьокх укх цифраша. Цу юкъа цар кхоаь электроэнерги 1 миллион совгӀа киловатт сахьат ла, дукха кхоъяьй мехкдаьтта продукташ, кхыйола хӀамаш. 1500 тонн тиша металл гулдаьд. 114700 сом пайда луш йола 450 рационализаторски предложени еннай комсомольцаша, 155 комсомольско-кагирхой коллектив коммунистически къахьегама коллектива сий дола цӀи яьккхай.

КПСС ЦК декабрьски февральски Пленумий решенеш кхоачашъеш республикера массехк лоархӀамера объект я ударно-комсомольски гӀишлош лоархӀаш, хӀаьта цига хьинаре къахьег комсомольцаша. Царца я Грозненски нефтемаслозаводо парофинови цех, Карабулакера газобензинови завод, Вознесенск — Грозный яха газопровод, ацетонови завода доакъара цех, Грозненски химкомбината объекташ. «Красный молот» яхача заводе продукца дикала тӀахьожам оттабаьб.

Наьсарерча «Электроинструмент» яхача завода хьонача болхлоша оттадир заказаш сихагӀа кхоачашде. Духхьал шоллагӀча квартале дахьийтад пар 7860 электросверло. 8.500 тонн мехкдаьтта даьккхад комсомольцаша духхьала 1 квартале, 187,5 тонн «Ӏаьржа дошув» кходаьд.

1 Майна къахьегама толамашца накъа болх комсомольцаш. Дика гӀулакхаш карагӀдаьннад масала, № 5 йолча швейни фабрика болхлошта. Дика инициатива хьахьекхай Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода кагирхоша. Комсомола Ленина цӀи ена 45 шу дузача ден сийна вахте а этта планал совгӀа продукци арахецаш ба уж.

Промышления предприятешкарча комсомольцаша колхозашкарчен совхозашкарчен комсомольцашта шефство лелаю. Цар дикка новкъостлаш ду шоай шефашта. Масала, мехкдаьтта чакхдоаккхачен химически предприятей комсомольцаша химически лабораторешь хьалъеча новкъостал даьд, иштта кхыдараш даьд.

1964 шера лакхара социалистически декхараш тӀаийцад республика комсомольцаша. Шоай яиа кхобергбац кагирхоша уж кхоачашдара.

ДӀахо къамаьл дир Наьсарен промышленни парткома секретара Кодзоева. Наьсарен промышленни зонерча къахьегамхоша доккха социалистически декхараш тӀаийцад 1964 шера, аьлар цо. Хьалхарча квартала итогашка хьежача тӀаийца декхараш толамца кхоачашду тха дукхагӀа йолча коллективаша, царца я Сунженски леспромхоз, баракъаш тега фабрика, «Сунжанефть» НПУ, кхыраш. Ерригга зона хьайийцача 102,2 процент кхоачашъяьй валови продукци арахецара план, дукха продукци еннай планал совгӀа.

Цхьабакъда, ерригача коллективаша баьбац болх иштта хьинар ейдена. Шийн план кхоачашъяьяц 1 квартале «Электроинструмент» яхача заводо. Из да керттерча даькъе болх лерттӀа вӀаштӀехьа ца баккхар, къахьегама дисциплина лоха хилар бахьан долаш. Эсала лел цига наха юкъера кхетама болх а.

Дика лелац болх СМУ-9, СМУ-11 яхача гӀишлошъеча организацешка а. Массехк шу да цар план кхоачаш ца ю. Эсала я цу организацешкара, къаьстта СМУ-9 кулгалдӀ кадраш, лерттӀа вӀаштӀехьдаьккхабац къахьегам, болх беш бола нах каст-каста хувцалу, производственни а къахьегама а дисциплина лахъяра бокъонца къовсам лоаттабац. Из бахьан хьогга а дань лала дезаш хинна «Электроинструмент» яхача заводера шоллагӀа эргӀан балхаш хӀана а дань даьннадац. Карабулакера газобензинови завод яла эзаш хинна ха а тӀехьаьннай. Дика лелац трикотажни фабрика хьалъечара балхаш а.

«Южпромстрой», «Грозпромстрой» яха тресташ декхарийла я уж объекташ хьальъ яхара де дезараш де.

ХӀара денна 250 эзар кубометр газ йоагаю тха зоно. Из маьхе бедал я, цунах пайда эцилга вӀаштӀехьдаккха деза.

ТӀаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара шоай йиа кхобергбац Наьсарен промышленни зона къахьегамхоша, йоах оратора къамаьл даь воалаш.

ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ ОПЫТ

КАРАГIДАЬННАЧОХ КХОАЧАМ ЦА БЕШ

Массехк шу дӀадаьннад 1-гӀа Май яхача колхоза ков тӀара оалхазараш кхедеча аз болх бу, хӀаьта цу юкъа со дика Ӏемай кӀоригашта сийна, котамашта а гӀулакх де.

Ши шу хьалхагӀа инкубаторни станцера кхее хьийцар 12 эзар кӀориг. ДӀа ца къастийташ ужжал кӀоригаш кьалкхеяр чӀоагӀа хала гӀулакх да. Цхьа бахьан а Ӏа тӀера бӀарг туплабалийтачул тӀехьагӀа дукхача кӀоригех вала тарлу. ЗӀамига йолча хана гӀулакх чӀоагӀа эш царна. Температура сол лакха хилча а е сол лоха хилча а царна Ӏаткъ. Цудухьа массаза котамий бун чу 18—20 градус йовхал лоаттаю аз.

КӀоригаш сихха дегӀ дараи ондаялараи чӀоагӀа дика да дукхха сердало хилар, хӀаьта къаьстта боккхача лоархӀаме я цу гӀулакха ультрафиолетови зӀанараш. Цудухьа массе кӀорига лампа тӀа а хьункхаш уж зӀанараш тӀалоаттаьй.

Цу цхьан хана чӀоагӀа терко йора аз кӀоригаш кхабара гӀулакха. Массаза а доакъарий рационна юкъе хилийтад аз дрож теха доакъараш, зӀыр тохийта ялат, витамини В₁, чкъарни даьтта, кхыдараш.

Ши бутт баьнначул тӀехьагӀа кӀоригаш дикка онда а яьннар, чӀоагӀ а еннар. Цу хана дена лагерни хьисапе кхаба йолайир аз уж.

Дика гӀулакх дар а кхабар а бахьан долаш сайга хинарех 97 процент кӀоригаш хьалкхейир аз.

КӀоригех эггара тенгагӀен чӀоагӀагӀен ураш хьа а къоастаь жужакий Ӏул вӀашагӀделлар оаха.

Ӏул вӀашагӀделла даьнначул тӀехьагӀа сай Ӏула дӀахо а гӀулакх де йолаелар со.

Ондаьннача котамашта гӀулакх деш хилча керда хӀамаш ха деза, цудухьа цу гӀулакха арахийца литература Ӏомадора аз. Ермоловски совхозерча дикагӀа болча оалхазараш леладераш болча а яха, цар опыт хьаӀомайир аз.

Эггара хьалха аз колхоза правленеца вӀаштӀехьдаьккхар котамашта юртал арахьа къаьстта цӀа-юха кхухьаргйола бунаш хьатьелга, цул тӀехьагӀа яжа кердла моттигаш йолча дӀайигар аз котамаш. ХӀара 18—20 ди массаза доал кердача моттиге дӀахьора бунаш. АргӀе лелаеш йолча котамаша маьже паргӀатта хьовю, кер унахцӀена хул цар, хӀаьта юххера а иштта хьалххеньча кӀоригех геттара унахцӀена котамаш хул цхьанна а лазарах ца кхераш, мел бирса Ӏа дале а шелал лоалуш.

Октябрь бутт болалуча юххье фуаш де доладелар жужакаш, хӀаьта 1963 шера июль беттага кхаччалца дир цар фуаш. Шелал тӀайоагӀашехьа а, паргӀаттачь, сийрдача бунашка дӀачудигар аз дерригга оалхазараш.

Ӏан замалахьа оалхазараш кхабара керттера декхар да Ӏан бетташка котамаша фуаш дукхагӀа дергдолеи уж тиш ца луш Ӏаэгара йоахаргйолеи хьалаш Ӏалашдар. Царна дергдолча керттерча гӀулакхех цаӀ да дикагӀча доакъарашца нийса уж кхабар.

Ӏан хана аз сай балхи ди дӀадоладора Ӏуйрийна ялх сахьат даьлча котамаш ара а яьхе царга хьажаргара. Цул тӀехьагӀа цхьа сахьат даьннача гӀолла аз котамашта тоссар тӀабалийтача кена 5 граммий мукха 10 граммий, хӀаьта иштта лаьттах доалладаьча кӀин 5 грамм а.

Ӏуйрийна 10 сахьат а делкъел тӀехьагӀа цхьа сахьат а даьлча хӀара котама цкъа луш 40 грамм ялата-бобови хьоарах баь бод тоссар, хӀаьта делкъел тӀехьагӀа диъ сахьат даьлча хӀара котама 20 грамм а йолаш ялат тоссар аз. Витаминаш дукхагӀа йоахка кабуци морковкех мо юъа тел аз. Морковка ата а аьте лу аз. Мел юъ тел котамашта минеральни доакъараш а — мел, «дина лергаш».

ЧӀоагӀа лоархӀаме да гуйранӀан замалахьа котамаш мамогга дукхагӀа дӀа-юха лелаш хилийтар. Цудухьа хӀара хоза ди массаза довгӀа Ӏуйрийна ялх сахьат даьлча арайовх аз котамаш. Ӏан замалахьа котамий бун чу массаза е 5—6 градусал тӀех ца йоалийташ температура лоаттайора аз. Бун чура фо массаза цӀени, керда, лекъа хила деза. Из а вӀаштӀехьдоаккхар вентиляце новкъосталца, хӀара денна бу цӀенъарца, ханнахьа кӀалхьарцар хувцарца. КӀалхьарцара лелаю аз дийкха хьунах хери хьекха яьха керда опилкеш. Цар тӀоедалк газаши дика Ӏочуюъ, фо цӀена лоаттаду, шийлача хана котамаш тӀаягӀа кӀалхьарцар дӀайха хулийт.

Цамогаш хинна е ткъъена котамаш цу сахьате хьакъоаста а йийя, шоаштта доакъараш а телаш массеи дийнахьа дика кхоаб аз.

Марти апрели бетташка фуаш дукхагӀа ду котамаша. Цу хана къаьстта дикагӀа хьежа деза котамашта эшаш дола доакъар хилийтарга. ТӀадалийта ялати дрожжаш теха доакъараши котамашта тийлачи, фуашера каротин совйоакх, хӀаьта цо а ший аргӀанна новкъостал ду кӀоригаш дикагӀа хьалхара. Къаьна котамаш сентябрь бетта лакъа йолалу. Из ха бозхама аьттув болаш яц, хӀана аьлча, оалхазарашта доакъараш дукха а эш, хӀаьта цар хьалуш пайда а хилац. Уж тайпа котамаш брак а йийя, дулха дӀачулу аз, хӀаьта цул тӀехьагӀа яккаргйолча котамий керда Ӏул вӀашагӀдолл аз кӀоригех.

Духхьал котамашта гӀулакх дика дар а уж дика кхабар а бахьан долаш да аз республикерча котамаш лелераашта юкъе яьржача социалистически яхье доккхий къахьегама толамаш дахар а.

Кхы а доннхагӀа да укх шера аз даьха толамаш. Январь бетта хӀера яхача котамгара 11,9 фуъ гулдаьд ва е совхка цу бетта гулдаьрел 3 фуъ дукхагӀа. Са Ӏулцарча хӀара яхача котамо феврале 13,6 фуъ дир соца, хӀаьта март бетта — 17 фуъ.

Укх шера аз сайна декхар тӀаийцад хӀара яхача котамгара 170 фуъ гулде аьнна. Сай декхар айса кхоачашдергхилларах дог тийша я со, цхьабакъда, цу гӀулакха тӀагӀертта къахьега дезаргда.

М. КУРНОСКИНА.

Грозненски производственни управлене «1-гӀа Май» яхача колхоза ков тӀара оалхазараш лелаер.

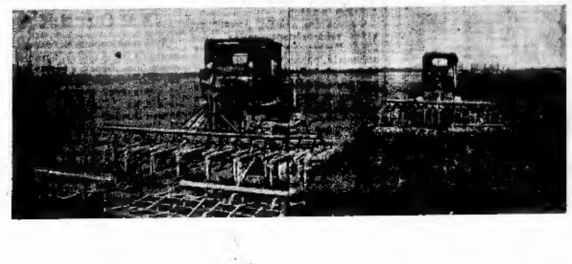

Сурта тӀа: В. Антифеевеи С. Цветковеи агрегаташ культиваци еш я.

Н. Кобиашвила сурт.

Сунженска производственни управлене «Ассиновский» совхозе сихбенна лаьттан кийчдеш ба механизатораш. Хьинаре къахьегаш ба трактористаш В. Антифеев, С. Цветков. Сменан 14 гектара тӀа мара е ца еча 25 гектара тӀа механашца цхьана культиваци ю цар.

Хой-теш совхоза кулгалхошта?

ХӀара сахьат а изьметтел минут а лоархӀаме да кӀанз, бизза пайда эца беза ханах, из дика кхеталу дӀи а бус а кхашка къахьегача механизатораша, сменни нормаш тӀехкхоачашъю цар.

Цхьабакъда, кхидола сурт бӀаргаго йиш я Урус-Мартана производственни управленерча «Самашкинский» совхозе ваьхачунна. КӀезига пайда эц укхаза «ДТ-54», «Т-74» яхача массехк трактора. Совхоза отделенешка шурий-товарни фермашта гӀожа доаъар тӀаозаш я уж трактораш. Дийнахьа 2—2,5 тонн мара доакъар тӀаозац царех хӀара тракторица. Вешта аьлча, шин-кхаь сахьате мара бац болх, йиса ца зехьа йоаю.

«Кхашка болх бергбар оаха, деш хӀама а доацаш латт тхо хӀара денна», — раьза бацаш лелкъаш ба трактористаш Хамваев Дока, Сакаев Ахьмад, Дикаев Ӏумар, кхыбараш. Из ца ховш ба-те совхоза директор С. Дышинев, керттера инженер Х. Сатабаев?

А. КУЗЬМИН.

АКХАРНА ВАЙНА ЮКЪЕ МОТТИГ ЯЦ

Ер дерриге а кепиге тIагIолла доладелар. Дерриге а кепиге дукха хилар аьлча-м нийса а дургдацар, хIана аьлча кепиг бахьан зулам дергдац кепиг мах боацача саго мара. Долалуча хана кепига тIагIолла доладеннадале а, бахьан — сагаца эздел ца хилар да. Эздел, денал массаза а хиннай советски сага вахара оамалаш. Советски адамий вахарца дукха а нийслу кхыча сага сий, вахар лорадеш шин могашал, шин вахар дIалуш йола моттигаш. Из иштта хила а деза. Сага сага воша, доттагIа, новкъост хиларах йола принцип шерра юкъеена дIаэттай советски адамий вахара.

ГIалгIай массаза доккхал деш хиннаб шоай эзделах. Цунах да я да доккхал делга. ВоккхагIчун сий делга, кхалсаг лоархIилга, хьаьнала къахьегилга, харц ца дуилга — гIалгIай къахьегамхой вахарцара керттера оамалаш хиннай массаза а. Бакъда, царех бац вай хIанз бувцаргбараш. Уж ба хIана а вайна юкъе нийслуш болча зуламхоех цхьабараш. Цар цIераш я: Костоев Хьаж-Бийкар, цун вежарий Костоев Махьмад Башир, Костоев Хьаж-Мурад, цар шуча Даурбеков Бийсолта.

Наьсарен Районерча Даби-Юртара кхо воша КостоевгIар а, Яздрера цар шуча Даурбеков Бийсолта а ха яха боккхий нах бац, уж кагий нах ба. Цудухьа тамаш елга да вай хана баь а хьалкхийна а болча цар зулам дари къаьстта цу тайпара йовсарал леладари.

Вай лакхе ма аллара, кепига тIагIолла дIадоладеннад дерригa а. Февраль бутт чакхбоаллаш Наьсарен-Вокзалерча райунивермаге баьхкаб Костоев Махьмад-Башири Даурбеков Бийсолтеи. Цу тика парфюмерии отделе латтача Камурзоева Лидайгара одеколона флакон ийцай цар. Юхадала къаьста кепиг хиннадац касса. Бехказа а яьнна, одеколон ийцачa Костоевга кепита меттел булавка эцилга дийхад Лидас.

— Со кхалсаг яц булавка лелабе, са кепиг хьада, — тIачайхав Костоев.

— Бехк ма биллалахь, — эзди йистхиннай Лида. — Ер да хьона ши кепиг.

— Со хьогара сагIа деха венавац, са кепиг хьаьа — юха а тIачайхав Костоев Махьмад-Башир.

Цар хьамаьл хезача уллуврча отделе мах беш йолча Дударова Маржана шийга хьаденна кепиг дIа а денна, деша ховдам, баьб Камурзоева Лидас.

Цигга из гIулакх чакхдала дезар аьнна хеталу. Бакъда, оалаш ма хиллара, ноча сагагара беркат далац цIаккха а. Беркат далацаар Костоевгарен цун новкъостагара Даурбековгарен а.

Эздел долча сага багах дала йиш йоаца бIеха дешаш аьлар Костоев Махьмад - Башира йоIага.

Вайна хоаш да — ноча хIаманна духьал сабар хила дезилга. Бакъда массанахьа доагIаш дац сабар хулга а. Кога тIа юхкача маьчена ,тут техача хала хет вайна. ТIаккха фу де деза дег чу тут техача? Тохалургдий цу хIамания се? Атта тохалургдац. Ше бIехa воацачо, йовсар йоацачо багагIа довлийтаргдац кхычоа бохам хургбола дош. Сатохадаланзар Лидайга йовсара багах дийнача бIехача дешашта. ТIоара техар цо Костоев Махьмад-Башира.

Вай бакъдац тIоара тохар. БIехача, зуламерчоа духьал вай общества цIена, хьаьнала хьалкхеьча Лидайна сатохадаланзар йовсара багах даьийнача бIехачa дешашта.

КостоевгIар цунца халийтанзар гIулакх, йоIа боккхам белга леха болабелар уж. Цар хаддаьна лорайора Камурзоева, из балхара хIайода ха, балха хьайоагIа ха техкар, цунца мала хул зувра. Цхьан денна, шин денна хIийленна кха Iамзар уж. Цар кхетадора гуччахьа шоаш зулам дича из шоаштa могийтаргдоацилга. Цудухьа, къуща санна хъайлатIа де лерхIар цар шоаш деш дар. Дукха ха яьнначул тIехьагIа «аьттув баьлар» йовсарий.

Цхьаккха хIама дага а доацаш укх шера 6-ча апреле ший болх чакхбаьлча шийца болх беш болча мехкарашца Марзиева Довханацеи Дударова Маржанацеи цIайодар Лида. Камурзоева цу дийнахьа гIозъяьккхаьр йийкха тIайоагIача бIаьстено, гIозъяьккхаар ший балха толамаца, шийца балхарча новкъосташта ше езаро. Цудухьа цунна дага а дацар адамий хьисаперча оакхарашa ший дог дохалергла, аьнна.

Наьсарен-Вокзалерча машинаькъа тIаь кIал кхаьчачa кхаь йоIа го бир пхе зIамигача саго. Боада юкъера цар массане бе къегаш дар тепчай болат. Марзиевеи Дудаовеи низагIа юстара яьккхар шин зуламхочо. ТIаккха Костоев Махьмад-Баширеи, цун вежараша Хьаж-Бийкареи, Хьаж-Мурдеи низагIа тIера барзкъа даьккхар Лидайна. Шоаш нийсхо яьккхарг а лаьрхIа, Лидай барзкъа а ийца байхда дIабахар уж.

Иштта да, лоацца аьлча, цу зуламa истори.

Из хIама Лидай сий доадерхIаш даь да. ТIаккха доадирий цо йиIий сий? Цхьаккха тайпара доаданзар. Цхьаине а тамаш ергьяц геранина кийчвеннача пхе зIамигача саго цхьан йоIа тIера барзкъа даккхарах. Бакъда, массане а тамаш ю селла аьх доацаш, сий доацаш вежарий КостоевгIар а цар шуча Даурбеков а хиларах. Цу гIулакха тха къамьл хилар Наьсарен районерча дукхахача къахьегамхошца, интеллигенцеца, кхычарца. Бакъда, царек цхьаккха вашар йовсарашa даьча бIехача гIулакхах Камурзоева Лидай сий довлга лоархIаш. Цул совгIа, цар йоккхача эгIазлонца бехк бу КостоевгIарна, Даурбековна. Цар хоадамболлаш лерхI цу бIехача гIулакхаца КостоевгIар а Даурбекова а шоай сий доадьлга, царна цIаккха тIера даргдоаца эхь из хилар.

Лида ший болх беш я. Цо кхетаду шийна тIадена цхьаккха эхь ца хилар. Цунна хов шийна балхарча новкъосташа а, ше мел йовзачо а ший сий делга. Корта лакха кхаба йиш йолаш я Лида Камурзоева.

Цхьаккха шеко яц, зуламхошта КостоевгIарна а Даурбековна а доаггIаш дола таIзар дергхиларах. Уж лийцаб, цар деша тохкам беш я Наьсарен райойа прокуратура. Бакъда цу йовсараша ха даьча хIаман уйла йича, цхьацца хаттареш отт духьал.

ЦIаьхха дага а деха даь хIама лац КостоевгIарен ЦаурбековеиJ даьр. Беттал совгIа лийнаб уж цунна кийчо еш. ТIаккха из ховш хиннадац-теш цар гаргарчарна, царна гонахьарчарна? Из ала йиш яц. Вайна хаь шоашта ховш ше зуламхоша еш йола кийчо къайлаяхьарах царна бехк бе боккъо луш йола статья уголовни кодекса тIа йолаш йий. Бакъда ерригача общественносто, Наьсарен районерча берригача къахьегамхоша бехкебе беза уж. ДIахайта деза йовсарал, зулам кхыхIахо цхьаккхо дича могийтаргдоацилга.

Костоев Махьмад-Башира февраль бетта Камурзоева Лидайга бIеха иппараш яьлга ховш дар Наьсарен районии организапешка, милице. Бакъда апрель бетта цар Лида йовххалца йолча юкъа цар пIелг-пIелгах тоханзар хила тарлуш дола зулам юхатохара, КостоевгIарга дIахайтанзар харцахьа хIама шоашта могийтаргдоацилга.

ХIанз а салаIа битац Лидай да а цун гаргара бираш а хIара дейна юкъеухеча наха. Цар йоах шоай нах следствена хьалхашка бехке бойя могийтаргдац, кхерамаш тIатувс. Цу юкъе ухараштa хьалха латт КостоевгIар наьнавоша Мержоев Iумар. Хеталу, хIана тохац уж нах юха Наьсарен районa прокуратуро, милице отделене, аьнна.

ХIамма а ца хилча санна багIа Наьсарен-Вокзале кулгалхой.

Зуламхоша вай вахара новкъарле еш болчарна дIахайта деза зуламера гIулакхаш леладелга шоашта могийтаргдоацилга, кхалнаька бокъо телхае цхьанне бокъо йоацилга. Еррига общественность, берриге къахьегамхой духьал баха беза зулам леладераштa.

А. ДЖАМБОТОВ.

Севастополь. Горпищенко улигагIара чуIе цIенош.

К. Куличенко сурт

ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОЙ КХЕТАМ ЛАКХБАРА

КПСС ЦК июньски Пленума решенеша яххача бесса дIахьу культурно-массови политико-кхетамен болх профтехобразование № 10 йолча профессионально-технически училище. Дешархошта къахьегам безаргболаш, советски патриотизмаи интернационализмаи уйланца вай халкъа хийра долчунца къовсам лоттабергболаш хьалхеъу училище дешархой.

Производственни дешар хьехача мастераша, хьехархоша денна хулача занятешка а занятеел арахьа хулача мероприятешка а партеи правительствай решенеех, СССР юртболлам дегIабоалабеча лаьхача толамех, иштта кхи дукхачох а лаьца дувц дешархошта.

Къаьстта укх тIеххьарча хана лаккхденнад дешархошца беседаш елга, лекцеш, докладаш ешилга. Масала, дукха ха йоацаш училище йийшай дунен халкъашта юкъерча хьалах, Т. Г. Шевченко литературни революционни балхах, иштта кхыйола лекцеш, докладаш. Къаьстта дукха дешархой гуллоре Ленински деношка беседаш еча, дукххача хаттарашта жопаш телар хьехархоша.

Дика дIахьу училище дешархоша культурно салаIара гIулакх а. Масса а хана болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш: хоровой, халхара, вокальни, духовой оркестра. Ах шу гаргга ха я В. И. Ленина цIерахча культура ЦIагIен СМУ-8 чуйолча цIагIен мукъа долча денна лаьрхIа клуб болх беш йола. СМУ-8 болхлошца цхьана училища дешархоша салоI, тайп-тайпарча темашта хетаь сайреш ю. Цул совгIа училища дешархой чIоагIа доттагIал леладеш ба № 21 йолча Грозерча юкъерча школаца. Цхьана кийчду цар шоай сакъердамера концерташ а.

Дешархой кхетам лакхбара доккха дакъа лоац училища библиотека. ХIара денна дIахьу цига художественни, политически литература дIахоьзаш дешилга, конференцеш елга. ЧIоагIа сакъердам болаш чакхъьлар нов. Поликова яздаьча «Коммуниста воI» яхача книжках хиина дешархой конференци. Дукха дийцар цу сайреи дешархоша шоай вахарах, хьалхашка латтача доккхийча декхарех. Иштте йола мероприятеш хиларал совгIа № 10 йолча профессионально-технически училища дешархой ньржача Ерригроссийски яхье дакъа лоацаш ба. ХIара группаша къаьст-къаьста а ерригача училища а тIаьнйцад социалистически декхараш. Группаша лаьрхIад коммунистически къахьегама бригада резера хилара къовсам лоттабе. Цхьайтта группана юкъе хIанзале а пхенне яьккхай из сий дола цIи.

Къаьстта белгалъяккха еза училище хьалкле лелаю мастерийсантехникий № 1/2 йола группа. Цунна керте латт шоай говзал дика йовза нн. Кардаильскийи Маркитантови. Бокххача безамца дIаIомаю цар шоай говзал дешархошта. Иштта дика дешаш а къахьегама доккхий толамаш доахаш а хьайоагIа нов. Рожкова кулгалду № 10, нов. Бубликова кулгалду № 13 йолча дешархой группаш.

Г. АЛМАЗОВ.

ДЕШАРХОЙ НОВКЪОСТИЙ

Грознерча нефтемаслозавода № 16 йолча установка коллективо шефски новкъостал ду Андреевски долина яхача поселкерча № 35 йолча юкъерча школана.

Школе шоллагIча шера деша цхьаккха а дешархо чувусаргвоацаш, дешара тIехьадусача бераштa дешар хьеха аьнна деннар тIаийнна операторашеи цар гIончашеи.

ВорхIлагIча «в» классерча дешархошта математика хьехаш новкъостал ду оператора гIончо В. Хачатурянa. Урокаш йистеьлча, бераштa цар дика хьета ца яь алгебрай геометрей моттигаш хьех цо.

Заводал школанех юкъера бувзамаш чIоагIдара, дешархой производствана безам тIабахийтара чIоагIа йоккхо ю воккхагIча оператора Н. Моронкова.

Укх деношка заводе школа комсомольцаша дакъа а лоацаш комсомольски собрани хилар. Школия производствени бувзамаш шордара чIоагIдараи тIехьа комсомольцашна де дезарех дийцар цига.

Хь. ГИРЕЕВ.

ЦХЬОАЛАГIЧА МАЕ г. ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ ЧАКХЪЯККХАРА ПЛАН

1964 шера 1 Мае гор. Грозне къахьегамхой еррига города юкъара демонстраци ю.

Болхлойи гIулакхера нахи шоай предприятеш, учрежденеш, организацеш йолча вIашагIа а кхийте районии колоннаш вIашагIйоккара белгалъьча моттигашка боагIа.

ДЕМОНСТРАЦИ ДIАЙОЛАЛУ IУЙРИЙНА 10 САХЬАТ ДАЬЛЧА

Колоннаш лелара порядок

1. Байракхаш лелаерий колонна. Колонна гулу Революце проспекте. КПСС обкома скверана юхе. Колонна дIаотт 9-00 сахьат даьлча.

2. Физкультурниий колонна Iуйрийна 9 сахьат доаллаш Победа проспекте аьтта оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Гвардейски улица тIа IотIаотт. Байракхаш лелаерий колоннана тIеххьа йода.

3. Профтехобразоване Управление колонна 9 сахьат даьлча Победа проспекте аьрда оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Комсомольски улица тIа IотIаотт. Физкультурниий колоннана тIеххьа йода.

4. Школьниикий колонна 9 сахьат даьлча Комсомольски улица тIа дIаотт. Колонна корта Победа проспекте дIатIавоаллача латт. Профтехобразоване колоннана тIеххьа йода.

5. Октябрьски района колонна 9 сахьат доалача хана Ленина улица тIарча тIаь йистте хьатIабоагIа. Школьниикий колоннана тIеххьа йода.

6. Заводской района колонна 9 сахьат доалаш Победа проспекте аьтта оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Орджоникидзе проспекта тIа IотIаотт. Школьниикий колонна тIеххьайнначул тIехьагIа Гвардейски улицага кхаччалца IотIайода. Октябрьски района колоннана тIеххьа йолалу.

7. Ленински района колонна Первомайски улицагIа дIаотт 9 сахьат доалача хана. Заводской района колоннана тIеххьа йода.

8. Старопромысловски района колонна 9 сахьати 30 минути яьлча Победа проспекта аьрда оагIорахьа дIаотт. Колонна корта Орджоникидзе проспекте IотIаотт. Заводской района колонна тIеххьайнначул тIехьагIа Гвардейски улицага кхаччалца IотIайода. Ленински района колоннана тIеххьа йода.

Порядок хулийтмага а йолха колоннаш ийсъелга а тIадуал Нохч-ГIалгIай АССР общественни порядок лорайра министра заместителa — милице полковника нов. Н. Я. Жулева.

Iуйрийна 8 сахьат даьлча деиз демонстраци чакхъяллалца йолча хана къаьстта пропускаш арашкара дIаиккхача транспорта массе тайпа соцаду чулаьцача зоне гIолла леларгдоацаш.

ГIаш лела нах Iуйрийна 9 сахьат даьлча деиз соцаду.

Къаьсттача пропускех трибуна тIабут Iуйрийна 9 сахьати 30 минути яьлча.

Городской празднични комисси.

Дешара шу чакхдоалаш латт

Дукха ха йисаяц школашка экзаменаш дIайолаьла. Цу денга сатувсаш, хьежаш ба Грознерча номер 14 йолча юкъерча школа дешархой.

Укхаза шерра яьржай классашта юхъера яхь. Цхьаккха эо отметка йоацаш сег шоллагIча шера чу ца вусаш дешаш ба 5«а», «б», 3«а», «б» классий берригa дешархой. Царна юкъе къаьстта дикагIа дешарца белгалбаьнней кхычарна хьокхам гойташ ба Черноморова Люба, Рыбалкина Люда, Телегин Володя, Силерова Наташа. Школерча общественни вахарца хьинаре дакъа лоац цар.

— Шеко яц, школа дешархоша дикеи тIехдикеи дешарна экзаменаш дIа а ейна, дог гIоза аьхкарча каникулашка салоIаргхилараx.

А. ДОДОВ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КЕРДАЧА СОГЛАШЕНЕШКА БОДА НИКЪ

ТIЕМА ГIУЛАКХАШТА ЛАЬРХIА ХЬАЕШ ЙОЛА РАСЩЕПЛЯЮЩИ МАТЕРИАЛАШ КIЕЗИГЬЕ АЬНА КХАЬ ДЕРЖАВО ЯЬЧА РЕШЕНЕХ ДОАЗОЛ ДЕХЬА ЯЗДЕРАШ

ЛОНДОН. «Трибюн» яхача кIиранна цхьаза араувлача английски журнало могаю тIема гIулакхашта лаьрхIа хьаеш йола расщепляющи материалаш кIезигьяра хьаькхьа Н. С. Хрущевеи США президента Л. Джонсонеи яь заявленеш. Кхокхам кIеьлбеш мел долча хIара гIулакхо, язду журнало, цхьаькха гIулакха бола никъ кийчбу.

«Трибюнна» хетачох, дIахора бакъахьара гIа хургбар гера Iоадараи Центральни Европа къовстаь лоаттаараи тIаьхошам оттабара хьакъехьа соглашени йича. Цу тайпарча соглашенех хургбар, язду журнало, «сихдаь хьадиш дола гера юхаозартахьа боаккхаш бола хьалхара гIаь».

ПАРИЖ. ТIема гIулакхашта лаьрхIа хьаеш йола расщепляюща материалаш кIезигье аьнна Советски Союза, США, Англе правительствашa тIаийцa решенеш ше йоашхаш, французски къаман машара Совето из решени лоархI «кхокхам кIеьлбари переговораш ири духьа еча уйлаи керда котало» санна, «дерригача мехкаша переговораш язя арг ца хилара, белгала аьлча, Франце дакъа лаца ца а тугаш, гера дIададаккхарах лаьна Женеве кулча конференце переговораш язя арг ца хилара дола тешал...» санна.

«Из гIулакх чакхдаккха лаьрхIача цу хана, — йоах къаман машара Совета заявлено тIа, — французски правительства сихдаь урая дIаьхий деш йола Пьерлатера завод хьалхьелга, тIема гIулакхашта лаьрхIа плутони доаккхьга, Тихи океана чу тохкамбе лаьрхIа йолча водородни бомбашна Франци IалашЪяр духьа трутий доаккха завод Маркуле хьалъелерхI.

Цу политико, — йоах дIахо заявлене тIа, — дунен общественность эгIазйигай. Францена шийна чухьа а цхьаи бартана духьале ю, цунна «ударни низа» духьала а гера дIададаккхара тIехьа а къовсам лоаттабеча хана йолча комитета юкъе йоагIача тайп-тайпарча партей, профсоюзий, кхыча организацей оагIонгакъара.

Къаман машара Совет кхайк берригача машара доттагIашка, французски правительство гера кIезигдергдолча наькъа тIа вихха, цунга ший доалахьара ядерни низаш хьа ца дайтъ, Московски Договора кулг яздейта, гера дIададаккхара вIашагIкхетача конференце дакъа лацийта оарцагIбалара уж тIа а хьехаш.

ТУНИС. ТIема гIулакхашта лаьрхIа хьаеш йола расщепляющи материалаш кIезигье аьнна Советски Союзо, ВIашагIкхийттача Штаташ, Англе яь решени ше йоашхаш, Корда Дустур яхача парте орган долча «Аксьон» яхача газето язду, из цхьа бартана яь решени чIоагIа раьза хилла тIаийцад дерригача дунен тIа Московски Договора кулгаш яздаьча хьалхарча мехкашца хиннача Тунисо, йоах «Аксьона», чIоагIа могаю сихлахь-йоаккхача кхаь держава из керда инициатива.

Уж гIулакхаш, йоах газето, дерригача дунен тIа машар чIоагIдара новкъостал деш дола керда гIалаш тIеххьа даха дезаш бола бокъонца тешаме а кхокхам кIеьлдергбола керда тIа санна лархIа довар да.

(ТАСС).

КЕРДА ВАХАР ХЬАЛДЕЧА НАЬКЪ ТIА

АХМЕД БЕН БЕЛЛА ДАЬЧА КЪАМАЬЛИЙ СБОРНИК

«Алжирски революци юкхьанца деиз эгара цIерагIча, эгара кIоаргагIча мaIанах халкъа а демократически а хиннай», — йоаш язду Алжирски Халкъа Демократически Республика президента Ахмед Бен Белла хIанзза Москве «Прогресс» яхача издательства арахийцача цун къамаьлий сборникал къалкагIа советски читателашка ше даьча кхайкарал тIа.

Сборникана юкъеоттьаьд цу воккхача пачхаьлкхени политически деятела, къакетам боацаш колониализмаьи империализмаьи духьала къовсам лоттабечун, 1962 шера сентябрь беттагара 1964 шера февраль беттига кхаччалца йолча хана даь къамаьлаш.

Сборникана юкъе дахийтача документаша къаьста йоалийт алжирски халкъо ший Даьхен вахара массе доакъошка оалангара деиз еш леттача эргалоний йоккха программа.

Безаме, дег тIаре къамаьлаш да Ахмед Бен Белла Советски мехках, алжирско-советски гIулакхех даьраш.

Советски читателашка ше даьча кхайкарал тIа цо язду: «1917 шера бIаьха бийса дIа а яьнна керда Iуйре ера эдамлене. Вай истори дегIавахара керттера никъ а хрина дIаэттар социализм».

Московски радио корреспондентага еннача, сборника тIа яьккхача интервью тIа Ахмед Бен Белла белгалдоаккх, Алжирай СССР-аи юкъера гIулакхаш «цIенача уйлаяца а шишийна йолча гIойлен духьа доацаш а леладеча дикача гIулакхий хьокхам» хила йиш йолаш хилар.

(ТАСС).

СЕНАТОРА МОРЗЕСА ГУЧАБОАХ

ВАШИНГТОН, 25 апрель. (ТАСС). Сенатора Морзес сенате хьакхайкадир. Къулбехьен Вьетнамера американски тIом законах боацаш американски халкъа кхерамеи хилар. «Из тIом, — аьлар цо, — дунен халкъашта юкъерча цхьаина законаца а американски договорий деклараца а тарлуш бац. Белгала йоацача хана а белгала доацача гIулакха а азиатски континенте американски халкъа материальнии наьхеи ресурсаш дIалаьца лоаттайр кхерам болаш ба из».

Цу шин бахьанах моллагIа а американски халкъ тIема гийни дала дезача кхоачадеш да. Цу шиина а бахьано тIагIорттадаь дIадех, аьлар Морзес, вай цигара дIагIолга.

1964 шера деиз, аьлар Морзес, цигара французаш дIа а баха, цар моттиг американцаша хьалаьцачул тIехьагIа, ВIашагIкхийттача Штаташа «американски протекторат яьй Къулбехьен Вьетнамах».

Сенатора Морзес аьлар, Къулбухьен Вьетнаме тIема кулгалдер ширия Кхань а волнаш, ВIашагIкхийтта Штаташ я. Нагахьа санна къулбехьенвьетнамски эскар Камбоджий территорена тIагIорте. ВIашагIкхийттача Штаташа мукъа бенна а цар новкъосталца а дергда из. Нагахьа санна Лаоса территорена тIагIорте, из дергда вай хьехамах а американски фецарча тIема низий летчикашна лекхача американски тIема самолеташна а. Нагахьа санна тIом Къилбаседен Вьетнама территоре тIа хьойя, из дергда инарала Кхана приказах а из деш, американски приказах, хIаьта из США фецарча тIема низаша шолшкхара а дергда.

Къулбехьен Вьетнамера американски интервенци, йоакар дIахо Морзес, 1954 шерара женевски соглашени толхаелга да. Цо телхаю ООН-а Устав, лархIаш США конституци.

«Вай интервенци законах на кхаьрал совгIа, — белгалдаьккхар Морзес, — Азе латта цхьан оагIорахьара американски тIом бокъонца йола Iоадалел я, хIана аьлча белгала йоацача хана вай ушалйла чуувзадалта мара кхы вайна цо бе дика болх боацандаь».

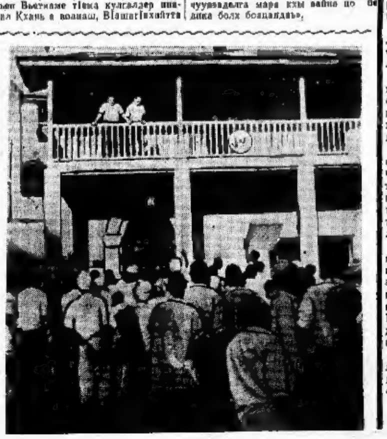

Антиамерикански демонстрацеш хул Занзибаре. Занзибарцаша дIадах, американски колонизатораш гIайре йита а йита совчехка дIаболхилга.

Сурта тIа: американски посольство чуйолча здачена хьелхашкара демонстранташ.

ЮПИ—АПН сурт.

ЖУРНАЛИСТИЙ МУГIАРАШ ШЕРЛУ

КПСС Грозненски горкомерча марксизма-ленинизма сайрийнарча университета дешара шу йистедаьлнад.

Шоашта ховча дешарга а балха говзалга а диллача тайп-тайпара нах бар журналистика факультете деша баьгIараш — болхлой, инженераш, техникаш, педагогаш, медикаш, кхыбараш. Бакъда, уж берригаш а вIашаргаговзар цар йовзонца болча безамо, яздара говзал лакхъе йолча уйлано. Кепа йоазон а пен а газеташ тIа яздаь нах бар факультете дийшараш.

Факультете шоаш Iомадаьр предприятешкеи учрежденешкеи беча йоазон балха тIа, «Грозненский рабочий» яхача газета рейдашта юкъе дакъа лаьарца чIоагIдара хургболча журналисташа. Цу балха новкъостал дир царна вай республикански газеташ тIа цар корреспонденцеш язъяра.

Медика Пономарева Ларисас язъяь «Халача наьжъий праз» яха корреспонденци араьлар «Сердало» газета тIа. «Хьехулаш латта вахар лорадеш» яхача цун сценарех кинофильм хьекхар телевидене.

ХьатIадоагIача дешара шера литературни института сайрийнарча отделене деша гIоргъя со, йоах Ларисас.

«Октябрьнефта» НПУ 23 участка машинист комсомолец А. Красильников хIанз журналиста Московски Центральни цIагIа йолча журналистика факультете заочно деша ваха кийчлуш ва.

Хьехархоша Осокинаса Васильеваси язду «Дезали школеи» яхача, шоай балхаца юваенна йолча темах. Цар шоай корреспонденцеш тIа дувц хьатIекхуш йолча тIехьенна коммунистически кхетам балара, къахьегам безабалийтара дешаш.

Факультете дешаш жиннараша язъяь тайп-тайпарча темах йола корреспонденцеш арайийнай газеташ тIа, радио чу а телевидене а гIолла дIайийцад. Зеьха яйнаш цар дешаш факультете яьккха ха. Цар шоай яздара говзал лакхйир, дукхагIа безабелар царна яздара болх.

Дег чура баркал йоах журналисташа шоашта хьийхача преподавателашта, къаьстта ии. Полонскайнеи Мальсагонеи.

Ф. КОРОТКОВ,
журналистика факультете деша ваьгIар.

ХРОНИКА

Дукхача шерашкеи бехк ца боалийташи мехкдаьтта промышленносте болх барах а ваьча дийнахьа деха шоватке итт шу дизарца дувзадена а республика Лакхехьарча Совета Президиумо Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай Албогачиев Хьасана Ахьмада — «Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управлене кхоалагIча коммунистически къахьегама промысла заведующиена.

ЛАДУВГIА, ХЬАЖА

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — ховмашц передачай программен; 8.15 — «Сердало» газета обзор; 8.25 — Iуйрайнара концерт. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала);

16 сахьат даьлча деиз 18 сахьат даллалца «Вайнига хьоашалгIа я Къилбаседа-ХIирий радио» яха передача.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — Химе тамашаш. Бераштa йола передача (нохчий меттала); 12.30—«Командировка» яха художественни фильм; 18.20 — Передачай программа; 18.25 — Телевизонни кердадараш (нохчий меттала); 18.40 — Тахан лоаман колхоза. Репортаж (нохчий меттала); 18.50 — Ялаташ дIадуш латт. Наьсарен производственни управленера репортаж (гIалгIай меттала); 19.00 — ЦхьоалагIча Майна вокха долнаш. Йоккхача химе мугIарера сиг (нохчий меттала); 19.10 — Юртарча къахьегамхошта совгIата. Репортаж (гIалгIай меттала); 19.20 — Киножурнал; 19.30 — Нохч-гIалгIай ашарец; 19.55 — «Тохкам беш» яха киноочерк; 20.15 — английски метта урок; 20.45 — Передачай программа; 20.50 — «Эльбера тайника» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовий улица, 13. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; белхаволама секретара — 2-45-48; партийни вахарах, промышленни, юртболамен, письмай отделий — 2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», Проспект Революции.

СФ02080. Закаэ № 2559.